

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI¹⁾

z dnia

**w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu
odkrywkowych zakładów górniczych²⁾³⁾**

Na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe wymagania dotyczące prowadzenia ruchu odkrywkowych zakładów górniczych, w zakresie:

- 1) bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym oceniania i dokumentowania ryzyka zawodowego oraz stosowania niezbędnych rozwiązań zmniejszających to ryzyko;
- 2) bezpieczeństwa pożarowego;
- 3) gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania;
- 4) ochrony środowiska;
- 5) podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego;

¹⁾ Minister Gospodarki kieruje działem administracji rządowej — gospodarka, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki (Dz. U. Nr 248, poz. 1478).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Rady 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 404 z 31.12.1992, str. 10, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 134, z późn. zm.).

³⁾ Niniejsze rozporządzenie zostało notyfikowane Komisji Europejskiej w dniu (...) pod numerem (...), zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), które wdraża dyrektywę 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz. Urz. WE L 204 z 21.07.1998, str. 37, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 20, str. 337, z późn. zm.).

6) przypadków, w których przedsiębiorca jest obowiązany posiadać dowód sprawdzenia rozwiązań technicznych przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego.

§ 2. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do prac wykonywanych w podziemnych wyrobiskach górniczych oraz robót wiertniczych w zakładach górniczych.

§ 3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o „dokumentacji technicznej”, należy przez to rozumieć także instrukcje wymienione w przepisach określających zasadnicze wymagania dla wyrobów podlegających ocenie zgodności.

Rozdział 2

Bezpieczeństwo i higiena pracy oraz bezpieczeństwo pożarowe

§ 4. Przedsiębiorca sporządza, uzupełnia i aktualizuje dokumentację dotyczącą prowadzenia ruchu zakładu górniczego oraz bieżąco przeprowadza analizy i badania niezbędne dla bezpiecznego prowadzenia tego ruchu, w tym oceniania i dokumentowania ryzyka zawodowego oraz stosowania niezbędnych rozwiązań zmniejszających to ryzyko.

§ 5. Przedsiębiorca regularnie dokonuje przeglądu działań podjętych w celu ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników.

§ 6. 1. Przed rozpoczęciem prac przedsiębiorca sporządza dla zakładu górniczego dokument bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, zwany dalej „dokumentem bezpieczeństwa”.

2. Zawartość dokumentu bezpieczeństwa określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Dokument bezpieczeństwa jest:

- 1) dostępny w zakładzie górniczym;
- 2) aktualizowany każdorazowo w przypadku rozbudowy lub przebudowy miejsca lub stanowiska pracy, powodującej zmianę warunków pracy.

4. Kierownik ruchu zakładu górniczego zapoznaje pracowników zakładu górniczego z obowiązującym dokumentem bezpieczeństwa lub odpowiednią jego częścią. Pracownik potwierdza pisemnie zapoznanie się z tym dokumentem lub jego częścią.

5. Dokument bezpieczeństwa w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny na podstawie koncesji udzielonej przez starostę może być zastąpiony instrukcjami lub innymi dokumentami opracowanymi przez przedsiębiorcę.

§ 7. 1. Kierownik ruchu zakładu górniczego:

- 1) organizuje i prowadzi ruch zakładu górniczego;

- 2) ustala zakres działania poszczególnych działów ruchu oraz służb specjalistycznych zakładu górniczego;
- 3) dokonuje właściwego oraz zgodnego z przeznaczeniem doboru maszyn, urządzeń, materiałów, wyrobów z tworzyw sztucznych oraz środków strzałowych i sprzętu strzałowego w taki sposób, aby nie stwarzały one zagrożenia dla bezpieczeństwa i zdrowia osób oraz środowiska.

2. W zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, określa się w szczególności sposób:

- 1) koordynacji prac wykonywanych przez poszczególne działy ruchu i służby specjalistyczne oraz pracowników zatrudnionych w podmiotach, o których mowa w art. 121 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze, zwanej dalej „ustawą”;
- 2) wykonywania nadzoru nad pracami, o których mowa w pkt 1;
- 3) używania maszyn i urządzeń w zakładzie górniczym.

3. Kierownik ruchu zakładu górniczego wykonuje swoje obowiązki osobiście lub przy pomocy podległych mu osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego.

4. Kierownik ruchu zakładu górniczego:

- 1) wyznacza osobę kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego do wykonywania nadzoru nad prowadzeniem ruchu tego zakładu na danej zmianie albo ruch zakładu górniczego na danej zmianie nadzoruje osobiście;
- 2) ustala zasady zabezpieczenia zakładu górniczego na zmianach, na których ruch nie jest prowadzony, w dni wolne od pracy oraz w przypadku czasowego wstrzymania eksploatacji.

§ 8. 1. W zakładzie górniczym organizuje się służbę dyspozytorską ruchu zakładu górniczego oraz wyposaża się ją w odpowiednie środki techniczne.

2. Zadaniem służby dyspozytorskiej ruchu zakładu górniczego jest bieżąca kontrola ruchu tego zakładu i stanu bezpieczeństwa pracy.

3. Organizację i obsadę służby dyspozytorskiej ruchu zakładu górniczego ustala kierownik ruchu zakładu górniczego.

4. W przypadku gdy w zakładzie górniczym nie działają służby dyspozytorskie ruchu zakładu górniczego, zadania tej służby, dostosowane do potrzeb organizacji ruchu zakładu górniczego, wykonuje wyznaczona przez kierownika ruchu zakładu górniczego osoba kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego.

§ 9. 1. Dla osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego sporządza się zakresy czynności, szczegółowo określające ich obowiązki, uprawnienia i zakres odpowiedzialności.

2. Zakresy czynności, o których mowa w ust. 1, zatwierdza:

- 1) przedsiębiorca – dla kierownika ruchu zakładu górniczego;
- 2) kierownik ruchu zakładu górniczego – dla podległych mu osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego.

3. Osoby, których zakres czynności obejmować będzie zadania dotyczące techniki strzałowej, mogą być zatrudniane w kierownictwie i dozorze ruchu zakładu górniczego, jeżeli ukończyły kurs specjalistyczny z zakresu techniki strzałowej, powtarzany co 5 lat.

4. Osoba, której doręczono zakres czynności, potwierdza podpisem jej odbiór.

§ 10. 1. Kierownik ruchu zakładu górniczego jest odpowiedzialny za opracowanie instrukcji bezpiecznego wykonywania pracy dla stanowiska lub miejsca pracy w ruchu zakładu górniczego. Instrukcję należy tak opracować, aby była zrozumiała dla pracowników.

2. Instrukcja zawiera w szczególności:

- 1) opis czynności, wykonywanych przed rozpoczęciem i po zakończeniu pracy;
- 2) zasady i sposób bezpiecznego wykonywania pracy;
- 3) zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych, stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia pracowników, z uwzględnieniem zagrożeń występujących podczas wykonywania poszczególnych prac;
- 4) zasady ochrony przed zagrożeniami, o których mowa w pkt 3;
- 5) informacje o stosowaniu sprzętu ochronnego i ratunkowego.

3. Kierownik ruchu zakładu górniczego konsultuje projekt instrukcji z pracownikami lub ich reprezentantami. Po zakończeniu konsultacji zatwierdza instrukcję.

4. Pracownicy potwierdzają pisemnie zapoznanie się z instrukcją.

§ 11. Prace w ruchu zakładu górniczego mogą wykonywać osoby, które posiadają:

- 1) wymagane kwalifikacje lub potrzebne umiejętności do wykonywania tych prac;
- 2) dostateczną znajomość przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy potwierdzoną posiadaniem aktualnego zaświadczenia o odbyciu przeszkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 3) aktualne badania lekarskie oraz inne badania stwierdzające brak przeciwwskazań do wykonywania pracy na określonym stanowisku.

§ 12. Pracowników lub ich reprezentantów informuje się o wszelkich podejmowanych działaniach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony zdrowia w miejscach i na stanowiskach pracy.

§ 13. 1. Teren zakładu górniczego, jeżeli nie jest ogrodzony, oznakowuje się tablicą, na której umieszcza się nazwę zakładu górniczego oraz napis zakazujący wstępu osobom nieupoważnionym.

2. Miejsca niebezpieczne, zlokalizowane na terenie zakładu górniczego i nie znajdujące się pod stałym nadzorem, zabezpiecza się w sposób ustalony przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

3. Miejsca o szczególnym zagrożeniu dla życia i zdrowia, w tym miejsca wykonywania prac, o których mowa w § 19, zabezpiecza się i oznakowuje znakami bezpieczeństwa.

4. Kierownik ruchu zakładu górniczego ustala liczbę i umiejscowienie tablic oraz znaków, o których mowa w ust. 1 i 3, w zależności od wielkości terenu, na którym są stosowane oraz rodzajów i poziomu występujących zagrożeń.

§ 14. Na terenie zakładu górniczego oraz wydzielonego jego oddziału lub jednostki terenowej umieszcza się w widocznym miejscu:

- 1) informacje o adresach i numerach telefonów najbliższych jednostek straży pożarnej, Policji i pogotowia ratunkowego oraz sposobach ich wezwania;
- 2) instrukcje postępowania w przypadku pożaru.

§ 15. 1. Drogi komunikacyjne oraz dojścia do miejsc i stanowisk pracy oznakowuje się i utrzymuje w stanie umożliwiającym bezpieczne poruszanie się po nich.

2. W zakładzie górniczym:

- 1) zapewnia się oświetlenie wewnątrz obiektów budowlanych, obiektów energetycznych, a także innych miejsc przebywania ludzi;
- 2) transport osób do stanowisk pracy może odbywać się przy użyciu sprzętu pływającego, pod warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa transportowanych osób.

3. W przypadku użycia sprzętu, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, zapewnia się stały dostęp do rezerwowego sprzętu pływającego.

§ 16. 1. Osoba zatrudniona w ruchu zakładu górniczego musi posiadać znaczek kontrolny lub inny identyfikator.

2. Osoby kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego oraz inne osoby uprawnione mogą zażądać okazania znaczka kontrolnego lub innego identyfikatora.

3. W przypadkach uzasadnionych warunkami terenowymi i technicznymi kierownik ruchu zakładu górniczego może zwolnić z obowiązku posiadania przez osoby, o których mowa w ust. 1, znaczków kontrolnych lub innych identyfikatorów.

4. Osoby kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego, odpowiedzialne za pracowników wykonujących pracę na danej zmianie, po jej zakończeniu:

- 1) dokumentują wykonane prace oraz
- 2) potwierdzają opuszczenie przez pracowników stanowisk pracy lub
- 3) przekazują osobie dozoru ruchu zakładu górniczego następną zmianę informacje o pracownikach, którzy pozostali na stanowisku pracy w celu jej dokończenia, podając przewidywany czas opuszczenia tych stanowisk.

5. Sposób dokumentowania wykonanych prac oraz potwierdzania opuszczenia przez pracowników stanowisk pracy ustala kierownik ruchu zakładu górniczego.

§ 17. W zakładzie górniczym stosuje się maszyny, materiały, wyroby z tworzyw sztucznych oraz środki strzałowe i sprzęt strzałowy, które zostały odpowiednio dobrane do warunków geologicznych i środowiskowych w miejscu ich zastosowania.

§ 18. 1. Kierownik ruchu zakładu górniczego określa rodzaje prac, które są szczególnie niebezpieczne.

2. Prace, o których mowa w ust. 1:

- 1) wykonują pracownicy pod bezpośrednim nadzorem osoby dozoru ruchu zakładu górniczego;
- 2) poprzedza się:
 - a) sprawdzeniem stanu bezpieczeństwa miejsca pracy i urządzeń przez osobę dozoru ruchu zakładu górniczego,
 - b) instruktażem pracowników o sposobie prawidłowego i bezpiecznego wykonywania prac oraz mogącym wystąpić zagrożeniu.

3. Podczas wykonywania prac, o których mowa w ust. 1, niedozwolone jest przebywanie osób niebiorących udziału w tych pracach oraz wykonywanie innych prac w pobliżu tego miejsca.

§ 19. 1. W miejscach, w których powstało zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego lub pracowników, wykonuje się wyłącznie prace związane z usuwaniem zagrożenia.

2. Ponowne podjęcie pracy w miejscach, o których mowa w ust. 1, następuje po stwierdzeniu przez osobę kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego, że zagrożenie zostało usunięte.

§ 20. 1. Osoby kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego oraz wyznaczeni pracownicy powinni być przeszkoleni w udzielaniu pierwszej pomocy. Na każdej zmianie powinien być co najmniej jeden przeszkolony pracownik.

2. Zakład górniczy oraz wydzielony jego oddział wyposaża się w nosze oraz apteczkę z niezbędnymi środkami medycznymi.

3. Kierownik ruchu zakładu górniczego ustala liczbę i lokalizację punktów pierwszej pomocy oraz miejsca rozmieszczenia instrukcji udzielania pierwszej pomocy, noszy i apteczek.

§ 21. 1. Kierownik ruchu zakładu górniczego zawiadamia właściwy organ nadzoru górniczego o każdym wypadku śmiertelnym, ciężkim lub zbiorowym, zgonie naturalnym oraz niebezpiecznych zdarzeniach związanych z ruchem zakładu górniczego, stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa (powszechnego) telefonicznie lub przy użyciu innych dostępnych środków łączności.

2. W zawiadomieniu o wypadku śmiertelnym, wypadku ciężkim, wypadku zbiorowym lub zgonie naturalnym podaje się:

- 1) nazwę zakładu górniczego;
- 2) datę, godzinę i miejsce wypadku;
- 3) rodzaj wypadku;
- 4) przebieg wypadku z podaniem prawdopodobnych przyczyn jego wystąpienia;
- 5) czynności wykonywane przez poszkodowanego w chwili wypadku;
- 6) dane osobowe poszkodowanego:
 - a) nazwisko i imię,
 - b) datę i miejsce urodzenia,
 - c) nazwę i adres pracodawcy,
 - d) miejsce zatrudnienia,
 - e) stanowisko,
 - f) staż pracy w górnictwie;
- 7) miejsce pobytu poszkodowanego po wypadku;
- 8) imię i nazwisko osoby przekazującej informację oraz godzinę powiadomienia;
- 9) rodzaj urazu stwierdzonego przez lekarza u poszkodowanego.

3. W zawiadomieniu o niebezpiecznych zdarzeniach związanych z ruchem zakładu górniczego, stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz bezpieczeństwa (powszechnego) podaje się:

- 1) nazwę zakładu górniczego, datę, godzinę i miejsce zagrożenia;
- 2) krótki opis okoliczności, przyczyn i skutków zagrożenia;
- 3) imię i nazwisko osoby przekazującej informację oraz godzinę zawiadomienia;
- 4) informację o liczbie osób zagrożonych lub możliwych skutkach zagrożenia;
- 5) imię, nazwisko i stanowisko osoby kierującej akcją likwidacji zagrożenia;
- 6) informację o działaniach podjętych w celu likwidacji zagrożenia.

4. W przypadku braku informacji, o których mowa w ust. 2 i 3, informacje te podaje się w kolejnych zawiadomieniach niezwłocznie po ich uzyskaniu.

5. Kierownik ruchu zakładu górniczego zawiadomia właściwy organ nadzoru górniczego o każdym wypadku zaistniałym w zakładzie górniczym, innym niż wymieniony w ust. 1, pisemnie przy użyciu dostępnych środków łączności.

6. W zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 5, podaje się:

- 1) nazwę zakładu górniczego;
- 2) nazwę i adres pracodawcy poszkodowanego;
- 3) ilość wypadków;
- 4) miejsce zaistnienia wypadku;
- 5) wiek poszkodowanego;
- 6) staż pracy poszkodowanego w górnictwie;
- 7) przyczyny wypadku, z uwzględnieniem grup przyczynowych.

§ 22. Roboty przygotowawcze na przedpolu wyrobiska górniczego i zwałowiska prowadzi się przed robotami górniczymi w zakresie i w terminie określonym przez kierownika ruchu zakładu górniczego, zapewniającym bezpieczne prowadzenie robót górniczych.

§ 23. 1. Przed wykonaniem robót górniczych wykonuje się roboty odwadniające na podstawie szczegółowego rozeznania hydrogeologicznego złoża.

2. W przypadkach uzasadnionych warunkami terenowymi i technicznymi, kierownik ruchu zakładu górniczego może odstąpić od kolejności wykonywanych robót, o których mowa w ust. 1.

§ 24. 1. Wyrobiska górnicze zabezpiecza się przed napływem wód z terenów przyległych i działaniem erozyjnym na skarpach, półkach, pochylniach i poziomach roboczych, w sposób zapewniający przyjęcie i odprowadzenie:

- 1) dopływów na terenach nizinnych — występujących raz na 50 lat;
- 2) dopływów na terenach wyżynnych i górskich — występujących raz na 100 lat;
- 3) zrzutów wód z urządzeń odwadniających.

2. W przypadkach uzasadnionych warunkami terenowymi i technicznymi, kierownik ruchu zakładu górniczego może odstąpić od wykonywania zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1.

§ 25. 1. Wykonywanie robót udostępniających, eksploatacyjnych oraz zwałowanie nadkładu dostosowuje się odpowiednio do warunków geologiczno-górniczych i wyposażenia technicznego zakładu górniczego.

2. Roboty, o których mowa w ust. 1, wykonuje się z zachowaniem odpowiednich parametrów wyrobiska górniczego, w tym wymagań określonych w Polskiej Normie dotyczącej szerokości pasów ochronnych wyrobisk odkrywkowych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego i geotechnicznego oraz bezpieczeństwa pracowników i ciągłości ruchu zakładu górniczego.

3. Wykonywanie robót górniczych w złożu lub jego części koordynuje się ze zwałowaniem nadkładu, uwzględniając w szczególności możliwość wzajemnego oddziaływania złoża lub jego części oraz zwałowiska nadkładu.

§ 26. Przed przystąpieniem do robót górniczych w rejonie filarów i pasów ochronnych służba geologiczna i miernicza sprawdza kierunki, odległości, zagrożenia oraz zasięg przewidywanych wpływów tych robót.

§ 27. Osoby kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego niezwłocznie zgłaszają służbie geologicznej i mierniczej zakładu górniczego występowanie podczas wykonywania robót górniczych:

- 1) zaburzeń geologicznych;
- 2) zbiorników wodnych;
- 3) osuwisk;
- 4) zmian warunków geologiczno-górniczych.

§ 28. 1. Osoby kierownictwa lub dozoru ruchu zakładu górniczego okresowo kontrolują stan wyrobisk górniczych i zwałowisk w zakresie i w terminach ustalonych przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Sposób dokumentowania kontroli, o której mowa w ust. 1, określa kierownik ruchu zakładu górniczego.

§ 29. W zakładzie górniczym przechowuje się aktualne mapy wyrobisk górniczych, w miejscu dostępnym dla osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego, w celu zapewnienia bezpieczeństwa wykonywania robót górniczych.

§ 30. 1. Skarpy eksploatacyjne profiluje się przez usunięcie poluzowanych nawisów skalnych, w sposób umożliwiający bezpieczną pracę pracowników, maszyn i urządzeń.

2. Niebezpieczny odcinek skarpy eksploatacyjnej, na której roboty górnicze zostały chwilowo wstrzymane, oznakowuje się tablicami umieszczonymi odpowiednio przy górnej i dolnej krawędzi skarpy lub dodatkowo zabezpiecza się w sposób ustalony przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 31. 1. W przypadku wykrycia w nadkładzie, złożu lub urobku śladów kultury materialnej, bądź znaleziska paleontologicznego, roboty górnicze przerywa się i zawiadamia osobę dozoru ruchu zakładu górniczego. Dalszy sposób prowadzenia robót ustala kierownik ruchu zakładu górniczego wraz z przedsiębiorcą.

2. Przedsiębiorca powiadamia o zdarzeniu, o którym mowa w ust. 1, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, konserwatora przyrody, konserwatora zabytków oraz organ nadzoru górniczego.

§ 32. 1. Przedsiębiorca wydobywający kopalinę na podstawie koncesji udzielonej przez właściwego starostę prowadzi eksploatację złoża zgodnie z projektem technicznym, zatwierdzonym przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. W projekcie technicznym, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się optymalny wariant wykorzystania zasobów złoża oraz określa się:

- 1) docelowy zasięg eksploatacji oraz projektowanych granic filarów i pasów ochronnych;
- 2) miejsca i sposoby udostępnienia złoża i miejsca zwałowania nadkładu;
- 3) sposób urabiania, zwałowania i transportu urobku;
- 4) stosowane maszyny i urządzenia oraz dopuszczalne parametry ich pracy.

3. Do projektu technicznego, o którym mowa w ust. 1, dołącza się mapę sytuacyjną powierzchni w skali nie mniejszej niż 1:2 000 z oznaczeniem granic:

- 1) obszaru i terenu górniczego;
- 2) udokumentowanego złoża;

- 3) zakładu górniczego;
- 4) nieruchomości gruntowych, do których przedsiębiorcy przysługuje tytuł prawny;
- 5) miejsc wymienionych w ust. 2 pkt 1 i 2.

§ 33. 1. Hydromechaniczne i termiczne urabianie nadkładu lub kopaliny oraz prowadzenie eksploatacji złoża spod lustra wody urządzeniami pływającymi wykonuje się zgodnie z projektem technicznym eksploatacji zatwierdzonym przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Projekt techniczny eksploatacji zawiera w szczególności informacje, o których mowa w § 32 ust. 2.

3. W przypadku prowadzenia eksploatacji złoża spod lustra wody urządzeniami pływającymi:

- 1) na wodach płynących — w projekcie technicznym eksploatacji uwzględnia się przepisy ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 857, z późn. zm.⁴⁾);
- 2) na morzu — w projekcie technicznym eksploatacji uwzględnia się wymagania określone w przepisach ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2006 r. Nr 99, poz. 693, z późn. zm.⁵⁾).

4. Zasady podziału obowiązków i współdziałania osób załogi urządzenia pływającego i osób zatrudnionych przy prowadzeniu ruchu zakładu górniczego, o którym mowa w ust. 3, ustala przedsiębiorca, powiadamiając właściwe organy nadzoru górniczego, a także administracji śródlądowej albo morskiej.

§ 34. 1. Używanie otwartego ognia w odległości mniejszej niż 10 m od zbiornika paliw i butli gazowych jest niedopuszczalne.

2. W pobliżu miejsca wykonywania pracy przy użyciu palnika termicznego lokalizuje się stanowisko sprzętu przeciwpożarowego. Ilość i rodzaj tego sprzętu ustala się w projekcie technicznym eksploatacji.

§ 35. Podczas ręcznego urabiania nadkładu lub kopaliny:

- 1) szerokość przodka i wysokość urabianego piętra ustala kierownik ruchu zakładu górniczego;
- 2) jednoczesna praca ludzi w przodkach znajdujących się jeden nad drugim jest dopuszczalna, jeżeli szerokość poziomu pomiędzy piętrami jest większa niż 6 m;

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 123, poz. 846 i Nr 176, poz. 1238, z 2008 r. Nr 171, poz. 1057, z 2009 r. Nr 98, poz. 818, z 2010 r. Nr 127, poz. 857 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 168, poz. 1003, Nr 222, poz. 1326 i Nr 227, poz. 1367.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 107, poz. 732 i Nr 176, poz. 1238, z 2008 r. Nr 171, poz. 1055, z 2009 r. Nr 63, poz. 519, Nr 92, poz. 753 i Nr 98, poz. 817 oraz z 2010 r. Nr 127, poz. 857.

- 3) obserwuje się stan przodka i powiadamia niezwłocznie osoby dozoru ruchu zakładu górniczego o wszelkich zmianach warunków geologiczno-górnich.

§ 36. Niedopuszczalne jest urabianie skał sypkich, plastycznych i kruchych przez podkopywanie, podcinanie lub podwrebienie, z wyjątkiem przypadków wynikających z technologii robót zatwierdzonej przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 37. 1. Złoże torfu leczniczego przeznaczone do eksploatacji zabezpiecza się przed zanieczyszczeniami.

2. Dokonując zabezpieczania, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się warunki hydrogeologiczne występowania złoża torfu leczniczego, jego parametry oraz sposoby zabezpieczeń higieniczno-sanitarnych złoża, w szczególności jego oznakowania, wyznaczenia pasów ochronnych i ich zagospodarowania.

§ 38. 1. W zakładzie górniczym organizuje się i wyposaża się w środki do zapobiegania i zwalczania pożarów służbę ochrony przeciwpożarowej, a w przypadku zakładów górniczych wydobywających kopaliny palne — jednostkę ochrony przeciwpożarowej.

2. Kierownik ruchu zakładu górniczego jest odpowiedzialny za ochronę przeciwpożarową zakładu górniczego.

3. Zasady funkcjonowania ochrony przeciwpożarowej w zakładzie górniczym określa kierownik ruchu zakładu górniczego w regulaminie ochrony przeciwpożarowej.

4. Przedsiębiorca może zapewnić ochronę przeciwpożarową przez stałą współpracę służb ochrony przeciwpożarowej kilku przedsiębiorców lub zlecenie zapobiegania i zwalczania pożarów wyspecjalizowanym w tym zakresie jednostkom ochrony przeciwpożarowej.

§ 39. Kierujący służbą ochrony przeciwpożarowej organizuje ochronę przeciwpożarową w zakładzie górniczym oraz sprawuje nadzór nad stanem bezpieczeństwa pożarowego terenu, obiektów i urządzeń, w szczególności:

- 1) organizuje i prowadzi akcję ratowniczą podczas walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami;
- 2) ustala podstawowe kierunki i metody profilaktyki przeciwpożarowej oraz sprawuje nadzór nad ich realizacją;
- 3) kontroluje stan zabezpieczenia przeciwpożarowego obiektów i urządzeń, zgodnie z harmonogramem kontroli zatwierdzonym przez kierownika ruchu zakładu górniczego;
- 4) współdziała z kierownikiem ruchu zakładu górniczego w zakresie postępu technicznego w zabezpieczeniu przeciwpożarowym obiektów i urządzeń;

- 5) uczestniczy w postępowaniach wyjaśniających okoliczności i przyczyny powstania oraz rozprzestrzeniania się pożarów, a także opracowuje wnioski zmierzające do poprawy bezpieczeństwa pożarowego;
- 6) ustala programy i zasady prowadzenia szkoleń przeciwpożarowych oraz bierze udział w szkoleniach, a także prowadzi nadzór nad ich realizacją;
- 7) ustala potrzeby i zasady zabezpieczenia obiektów, maszyn i urządzeń w sprzęt i instalacje przeciwpożarowe;
- 8) współdziała z terenowymi komendami straży pożarnych w zakresie zabezpieczenia operacyjnego zakładu górniczego;
- 9) opiniuje programy modernizacyjno-rozwojowe zakładu górniczego w zakresie ich zgodności z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej oraz uczestniczy w komisjach odbioru technicznego nowych lub modernizowanych obiektów i urządzeń;
- 10) opracowuje analizy stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego zakładu górniczego oraz przedkłada kierownikowi ruchu zakładu górniczego wnioski w zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa pożarowego.

§ 40. W przypadku wystąpienia pożarów endogenicznych kierownik ruchu zakładu górniczego określa wielkość pola pożarowego oraz sposoby zabezpieczenia i likwidacji tych pożarów.

§ 41. 1. Podczas eksploatacji maszyn i urządzeń używanych w zakładzie górniczym oraz na terenach przyległych do zakładu, jest niedopuszczalne wykonywanie czynności, które mogą spowodować powstanie lub rozprzestrzenienie się pożaru.

2. Na terenie zakładu górniczego wyznacza się odpowiednio oznakowane i utrzymane drogi dojazdowe do poszczególnych maszyn oraz punkty czerpania wody dla celów przeciwpożarowych.

§ 42. 1. Wszelkie prace na maszynach i urządzeniach, przy których konieczne jest użycie otwartego ognia, wykonuje się pod nadzorem osób dozoru ruchu zakładu górniczego lub osoby wyznaczonej do nadzoru, w sposób zgodny z instrukcjami zatwierdzonymi przez kierownika ruchu zakładu górniczego lub upoważnionego przez niego kierownika działu ruchu zakładu górniczego.

2. Przed rozpoczęciem prac z użyciem otwartego ognia osoba dozoru ruchu zakładu górniczego lub osoba wyznaczona do nadzoru dokonuje dokładnych oględzin miejsca pracy, ocenia, czy istnieją warunki do bezpiecznego prowadzenia tych prac i przygotowuje sprzęt pożarniczy.

3. W ramach nadzoru, o którym mowa w ust. 1, przeprowadza się jednorazową kontrolę przed wykonywaniem prac i dwukrotną kontrolę po ich zakończeniu, w odstępach czasowych określonych w instrukcjach.

§ 43. 1. Miejsca pracy wyposaża się w odpowiedni i łatwo dostępny sprzęt przeciwpożarowy, oznakowany w sposób określony w przepisach o ochronie przeciwpożarowej.

2. Kontrole i konserwacje gaśnic i agregatów przeprowadza się zgodnie z zaleceniami producenta, jednak nie rzadziej niż co 12 miesięcy.

3. Daty przeprowadzonych kontroli wpisuje się w sposób czytelny na korpusie gaśnic i agregatów.

4. Kontrole, o których mowa w ust. 2, prowadzi wyspecjalizowana służba wyznaczona przez kierownika ruchu zakładu górniczego lub certyfikowana jednostka zewnętrzna.

§ 44. 1. Przygotowanie zakładu górniczego do ruchu w okresie zimowym odbywa się na podstawie harmonogramu opracowanego do dnia 15 października każdego roku i zatwierdzonego przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. W harmonogramie, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się w szczególności bezpieczeństwo prowadzonych prac.

§ 45. W zakładzie górniczym w okresie zimowym stosuje się odpowiednie zabezpieczenia, zapewniające w szczególności:

- 1) ochronę zdrowia pracowników narażonych na działanie niskich temperatur;
- 2) zapobieganie przymarzaniu urobku do ścian zbiorników, wagonów i przesypów na taśmociągach;
- 3) należyte ogrzewanie obiektów, pomieszczeń i urządzeń zakładu górniczego;
- 4) usuwanie śniegu i lodu oraz nawisów lodowych i śnieżnych na obiektach, urządzeniach i drogach, likwidację gołoledzi na drogach i przejściach, usuwanie z wyrobiska górniczego wód pochodzących z topniejącego śniegu lub gwałtownej odwilży;
- 5) dostosowanie maszyn, urządzeń, obiektów budowlanych i poziomów eksploatacyjnych do pracy w warunkach zimowych.

Rozdział 3

Zagrożenia

§ 46. 1. Kierownik ruchu zakładu górniczego:

- 1) ocenia zagrożenia występujące w ruchu zakładu górniczego;
- 2) w uzasadnionych przypadkach powołuje zespół lub zespoły do rozpoznawania i zapobiegania zagrożeniom występującym w ruchu zakładu górniczego oraz ustala tryb ich działania;

- 3) na podstawie opinii zespołu lub zespołów, o których mowa w pkt 2:
 - a) określa zasady prowadzenia ruchu zakładu górniczego w warunkach występujących zagrożeń,
 - b) ocenia możliwość zaistnienia wstrząsów sejsmicznych o energii równej lub większej niż 1×10^6 J;
- 4) określa w zakładzie górniczym, w którym przewiduje się lub zostało stwierdzone występowanie zagrożeń dla zdrowia ludzi lub bezpieczeństwa ruchu tego zakładu, zagrożone rejony, strefy lub stanowiska pracy;
- 5) jest odpowiedzialny za utrzymanie zgodności warunków środowiska pracy z wymaganiami określonymi w przepisach prawa pracy, dotyczącymi zapylenia, hałasu, drgań i mikroklimatu.

2. Zasady prowadzenia ruchu zakładu górniczego, o których mowa w pkt 3 lit. a, zawierają ustalenia dotyczące:

- 1) technologii wykonywania robót górniczych, w tym stosowanych maszyn i przyjętych parametrów skarp i zboczy;
- 2) nadzoru nad prowadzonymi robotami;
- 3) systemów odwadniania;
- 4) wykonywania pomiarów i kontroli.

§ 47. 1. W przypadku złóż lub ich części, które zostały zaliczone do drugiego stopnia zagrożenia osuwiskowego:

- 1) na mapach wyrobisk górniczych oznacza się odpowiednio rejony, w których mogą wystąpić osuwiska;
- 2) na podstawie bieżącego rozpoznania warunków geologiczno-górniczych prognozuje się możliwość wystąpienia stref, w których będą istniały warunki sprzyjające powstaniu osuwisk;
- 3) w zakresie i z częstotliwością określoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego dokumentuje się warunki geologiczno-górnicze, hydrogeologiczne oraz inne czynniki mogące mieć wpływ na powstanie osuwiska.

2. Udokumentowane osuwiska lub objawy braku stateczności skarp i zboczy spowodowane przez czynniki geologiczne oznacza się na mapach wyrobisk górniczych odrębnie dla poszczególnych poziomów.

3. Warunki stateczności oraz parametry skarp i zboczy określa kierownik ruchu zakładu górniczego na podstawie opinii służby geologicznej.

§ 48. 1. Jeżeli w związku z ruchem zakładu górniczego zaistniał wstrząs sejsmiczny o energii równiej lub większej niż 1×10^6 J:

- 1) w zakładzie górniczym tworzy się stację lub stacje geofizyki górniczej, w której dokonuje się bieżącej analizy aktywności sejsmicznej górotworu i ocenia się możliwość zaistnienia kolejnych wstrząsów sejsmicznych;
- 2) kierownik ruchu zakładu górniczego, na podstawie opinii zespołu, o którym mowa w § 46 ust. 1 pkt 2, określa:
 - a) sposób organizacji badań i interpretacji skutków tych wstrząsów oraz metod usuwania zagrożenia sejsmicznego,
 - b) rodzaj, zakres i sposób wykorzystania metod stosowanych do oceny możliwości zaistnienia kolejnych wstrząsów sejsmicznych;

2. Każdy zaistniały w zakładzie górniczym wstrząs sejsmiczny o energii równej albo większej niż 1×10^5 J lokalizuje się i nanosi na mapy.

§ 49. 1. Studnie odwadniające i otwory wiertnicze, w których stwierdzono występowanie gazów szkodliwych i wybuchowych przekraczających wartości dopuszczalne określone w przepisach ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 oraz z 2010 r. Nr 57, poz. 353) oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 227 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.⁶⁾), uznaje się za zagrożone.

2. Strefy zagrożenia gazowego zabezpiecza się przed wstępem osób nieupoważnionych. Sposób zabezpieczenia ustala kierownik ruchu zakładu górniczego.

3. Pracowników zatrudnionych w strefach zagrożenia gazowego wyposaża się w środki ochrony indywidualnej oraz w aparaturę do kontrolnych pomiarów stężeń gazów.

§ 50. 1. W zakładzie górniczym, w którym występują pyły palne, przedsiębiorca opracowuje sposób zapobiegania i zwalczania ich zapłonów.

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 56, poz. 458, Nr 58, poz. 485, Nr 98, poz. 817, Nr 99, poz. 825, Nr 115, poz. 958, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1704, z 2010 r. Nr 105, poz. 655, Nr 135, poz. 912, Nr 182, poz. 1228, Nr 224, poz. 1459, Nr 249, poz. 1655 i Nr 254, poz. 1700 oraz z 2011 r. Nr 36, poz. 181, Nr 63, poz. 322, Nr 80, poz. 432, Nr 144, poz. 855 i Nr 149, poz. 887.

2. Miejsca zagrożone zapłonem pyłów oznakowuje się tablicami ostrzegawczymi o zakazie używania ognia.

§ 51. Instalacje, urządzenia lub obiekty, które w przypadku uszkodzenia lub awarii mogłyby stać się źródłem zagrożenia dla otoczenia, lokalizuje się w sposób umożliwiający likwidację zagrożenia.

Rozdział 4

Maszyny, urządzenia i instalacje techniczne oraz obiekty budowlane zakładu górniczego

§ 52. 1. Maszyny i urządzenia eksploatuje się, konserwuje i naprawia w sposób określony w dokumentacji technicznej.

2. Osoby dozoru ruchu zakładu górniczego oraz inni pracownicy zatrudnieni w ruchu tego zakładu, każdy w swoim zakresie działania, odpowiadają za właściwą eksploatację oraz konserwację maszyn i urządzeń.

3. Wprowadzenie zmian w maszynach i urządzeniach, w szczególności w konstrukcji nośnej, zawiesiach, rozmieszczeniu przeciwcieżarów oraz rozszerzenie zakresów działania wyłączników krańcowych jest dozwolone tylko za zgodą kierownika ruchu zakładu górniczego, w sposób określony w dokumentacji technicznej.

§ 53. Urządzenia ciśnieniowe i dźwignicowe montuje się i eksploatuje w sposób określony w przepisach o dozorcze technicznym.

§ 54. 1. Osoby kierownictwa i dozoru ruchu zakładu górniczego przeprowadzają okresowe kontrole stanu technicznego oraz sposobu korzystania z obiektów, maszyn i urządzeń, a także z instalacji technicznych zakładu górniczego.

2. Kontrole, o których mowa w ust. 1, mogą być przeprowadzane w okresie planowanych przerw w pracy.

3. Zasady przeprowadzania kontroli, o których mowa w ust. 1, ich zakres, częstotliwość oraz sposób dokumentowania określa instrukcja, zatwierdzana przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 55. 1. Podstawowymi obiektami i urządzeniami zakładu górniczego, o których mowa w art. 114 ust. 2 ustawy, są:

- 1) główne rozdzielnie elektryczne wysokiego i średniego napięcia;
- 2) centrale telefoniczne i dyspozytorskie wraz z systemami łączności i alarmowania;

3) główne urządzenia i układy odwadniania.

2. Pozwolenie na oddanie do ruchu podstawowych obiektów i urządzeń zakładu górniczego wydaje się na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego w oparciu o przedłożoną dokumentację techniczną oraz protokół odbioru technicznego sporządzony przez komisję powoływaną przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

3. W protokole, o którym mowa w ust. 2, zamieszcza się stwierdzenie, że obiekt lub urządzenie przewidziane do oddania do ruchu w zakładzie górniczym jest wykonane zgodnie z dokumentacją techniczną.

§ 56. 1. Obiektami budowlanymi zakładu górniczego są w szczególności:

- 1) stałe drogi technologiczne;
- 2) składy materiałów wybuchowych;
- 3) rurociągi technologiczne;
- 4) obiekty stacji załadowniczych i wyładowniczych;
- 5) budynki i budowle głównych stacji sprężarek powietrza;
- 6) budynki stacji elektroenergetycznych oraz sieci rozdzielcze wysokiego i średniego napięcia;
- 7) maszty kablowe i oświetleniowe;
- 8) obiekty odwadniania;
- 9) budynki centrali telefonicznych, dyspozytornie i sieci magistralne;
- 10) zbiorniki przeciwpożarowe;
- 11) mosty, estakady i tunele technologiczne;
- 12) obiekty placów składowych urobku;
- 13) obiekty warsztatowe i magazynowe;

2. Do obiektów budowlanych zakładu górniczego, ich budowy, utrzymania i rozbiórki oraz zasad przeprowadzania kontroli, o których mowa w § 54 ust. 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm.⁷⁾), z zastrzeżeniem ust. 3-5.

3. W przypadkach uzasadnionych względami technologicznymi zmiana usytuowania istniejących obiektów budowlanych zakładu górniczego lub ich części, takich jak: rurociągi technologiczne, sieci i rozdzielnie elektroenergetyczne, stałe drogi technologiczne, jest dokonywana na podstawie dokumentacji zatwierdzonej przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 32, poz. 159, Nr 45, poz. 235, Nr 94, poz. 551, Nr 135, poz. 789, Nr 142, poz. 829 i Nr 185, poz. 1092.

4. W projekcie budowlanym uwzględnia się planowane zmiany usytuowania obiektów budowlanych zakładu górniczego lub ich części.

5. W obiektach budowlanych zakładu górniczego przeprowadza się okresowe kontrole. Z przeprowadzonych kontroli sporządza się protokół, w którym określa się w szczególności:

- 1) stan techniczny elementów obiektów budowlanych zakładu górniczego objętych kontrolą;
- 2) rozmiar zużycia lub uszkodzenia elementów, o których mowa w pkt 1;
- 3) zakres robót remontowych i stopień pilności ich wykonywania;
- 4) zakres niewykonanych robót remontowych zaleconych do wykonania w protokołach z poprzednich kontroli okresowych.

§ 57. Oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń odbywa się na podstawie zezwolenia kierownika ruchu zakładu górniczego wydanego na podstawie protokołu komisyjnego odbioru technicznego tych obiektów, maszyn i urządzeń.

§ 58. 1. Niedopuszczalne jest pozostawianie bez obsługi maszyn i urządzeń będących w ruchu nieprzystosowanych do pracy bez stałej obsługi.

2. W przypadku konieczności pozostawienia maszyny lub urządzenia bez obsługi, operator wyłącza wszystkie napędy, napięcie sterownicze lub dopływ energii elektrycznej, unieruchamia pracę maszyny lub urządzenia oraz zabezpiecza je przed dostępem osób nieupoważnionych.

3. W okresie planowanych przerw w pracy maszyn urabiających, ładujących, zwałujących i pomocniczych oraz urządzeń ruchowych ustawia się je w bezpiecznym miejscu, wyznaczonym przez osobę dozoru ruchu, zabezpiecza przed dostępem osób nieupoważnionych oraz przed przypadkowym ich uruchomieniem.

4. W okresie planowanych przerw w pracy maszyn, o których mowa w ust. 3, nadzoruje się je w sposób ustalony przez kierownika ruchu zakładu górniczego lub wyznaczoną przez niego osobę kierownictwa odpowiedniego działu ruchu zakładu górniczego.

§ 59. 1. Odstęp pomiędzy maszynami urabiającymi, ładującymi i zwałującymi podczas ich eksploatacji nie może być równy lub mniejszy od sumy promieni maksymalnego zasięgu tych maszyn.

2. Maszyny urabiające, ładujące i zwałujące wyposaża się w sygnalizację ostrzegawczą, stosowaną przed ich uruchomieniem.

3. Pracę maszyn zwałujących oraz wielonaczyniowych urabiających i ładujących prowadzi się w blokadzie ruchu ze współpracującymi przenośnikami.

4. Do maszyn o pojemności naczynia do 0,5 m³ przepisu ust. 3 nie stosuje się.

5. Niedozwolone jest przebywanie osób w urządzeniach wysypowych lub pod nimi podczas pracy maszyny.

6. Określone przez kierownika ruchu zakładu górniczego stanowiska pracy zlokalizowane na maszynach wyposaża się w stałą łączność z operatorami tych maszyn.

§ 60. Sposób poruszania się maszyn na poziomach nad podziemnymi wyrobiskami określa kierownik ruchu zakładu górniczego.

§ 61. Do przejazdu lub transportu maszyn i urządzeń stosowanych w zakładzie górniczym przygotowuje się odpowiednie trasy.

§ 62. Maszynę jednonacyniową podczas urabiania i ładowania ustawia się w sposób zapewniający widoczność środków transportowych urobku z kabiny maszyny.

§ 63. Dla każdej maszyny kierownik ruchu zakładu górniczego określa szerokość pasa bezpieczeństwa od górnej lub dolnej krawędzi poszczególnych skarp. Przekraczanie granicy tego pasa jest niedopuszczalne.

§ 64. 1. Obsługę maszyn i urządzeń powierza się pracownikom posiadającym odpowiednie upoważnienie do obsługi danego typu maszyn lub urządzeń wydane przez kierownika ruchu zakładu górniczego na podstawie udokumentowanych uprawnień i kwalifikacji.

2. Pracownicy obsługujący danego typu maszynę lub urządzenie powinni posiadać przy sobie dokument potwierdzający upoważnienie do obsługi tych maszyn lub urządzeń.

§ 65. Maszyny i urządzenia wyposaża się w niezbędne i sprawne zabezpieczenia gwarantujące bezpieczną ich eksploatację, w tym w sprzęt gaśniczy lub instalacje gaśnicze.

§ 66. 1. Badania kontrolne konstrukcji nośnych, lin stalowych oraz zespołów i elementów związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa pracy maszyn zwałujących oraz wielonacyniowych urabiających, wykonuje się zgodnie ze szczegółową instrukcją kontroli stanu technicznego, zatwierdzoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Graniczne położenie ruchomych mechanizmów maszyn zabezpiecza się ogranicznikami.

§ 67. 1. Wysięgników, mechanizmów urabiania, ładowania i zwałowania nie używa się do podnoszenia przedmiotów niebędących urobkiem, jeżeli dokumentacja techniczna nie dopuszcza ich używania.

2. Jeżeli dokumentacja techniczna dopuszcza możliwość użycia wysięgników do prac, o których mowa w ust. 1, przy wykonywaniu tych czynności stosuje się przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach dźwigowych.

§ 68. Materiały eksploatacyjne i części zamienne magazynuje się na maszynach i urządzeniach technicznych wyłącznie w miejscach do tego przeznaczonych.

§ 69. Na maszynach urabiających, ładujących i zwałujących dopuszczalne jest instalowanie dodatkowych grzejników elektrycznych tylko za zgodą kierownika ruchu zakładu górniczego lub wyznaczonej przez niego osoby dozoru odpowiedniego działu ruchu zakładu górniczego i służby przeciwpożarowej tego zakładu.

§ 70. Przejścia, pomosty, schody i drabiny na maszynach i urządzeniach utrzymuje się w stanie zapewniającym bezpieczne ich używanie.

Rozdział 5

Maszyny, urządzenia i instalacje elektroenergetyczne

§ 71. 1. Zakład górniczy, w którym przerwa w dopływie energii elektrycznej może spowodować zagrożenie dla ludzi, środowiska i mienia wyposaża się w dwa niezależne zasilania.

2. Każde z zasilania, o których mowa w ust. 1, zapewnia co najmniej pokrycie minimalnej mocy gwarantowanej dla urządzeń, w których przerwa w dopływie energii może spowodować zagrożenie.

§ 72. W zakładzie górniczym przechowuje się aktualne dane dotyczące warunków zwarciowych, występujących w miejscu połączenia z zasilającym układem elektroenergetycznym.

§ 73. Instalowanie, eksploatacja oraz kontrola stanu technicznego maszyn, urządzeń i instalacji elektrycznych odbywają się zgodnie z wymaganiami określonymi w dokumentacji technicznej oraz we właściwych normach.

§ 74. Sposób wykonania skutecznej ochrony przeciwporażeniowej dla stosowanych urządzeń i instalacji elektrycznych określa dokumentacja techniczna zatwierdzana przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 75. Częstotliwość, zakres i sposób kontroli okresowych, o których mowa w § 54, ustala się na podstawie odrębnych przepisów, instrukcji eksploatacyjnych i postanowień producenta, uwzględniając warunki eksploatacji tych urządzeń.

§ 76. Stacje transformatorowe ustawione w strefie rozrzutu zabezpiecza się przed możliwością uszkodzenia odłamkami skalnymi.

§ 77. W przypadku samoczynnego wyłączenia się urządzenia elektroenergetycznego spod napięcia można je ponownie załączyć, po uzyskaniu zgody osoby dozoru ruchu zakładu górniczego.

§ 78. Przejazd maszyn urabiających, ładujących i zwałujących pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi odbywa się przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności i pod bezpośrednim nadzorem osoby dozoru ruchu zakładu górniczego.

§ 79. 1. Odbioru technicznego nowych i przebudowanych urządzeń elektroenergetycznych dokonuje komisja odbioru technicznego.

2. Komisję odbioru technicznego urządzeń elektroenergetycznych powołuje kierownik ruchu zakładu górniczego.

3. Odbioru urządzenia elektroenergetycznego stanowiącego integralną część maszyn lub urządzeń zakładu górniczego dokonuje się wraz z odpowiednią maszyną lub urządzeniem.

§ 80. W zakładzie górniczym przechowuje się dokumentację techniczną dla urządzeń elektroenergetycznych.

§ 81. 1. Stacje elektroenergetyczne stałe o budowie uniemożliwiającej ich przemieszczanie posiadają własny lokalny uziom sztuczny.

2. W stacjach elektroenergetycznych przewoźnych o budowie przystosowanej do okresowej zmiany miejsca pracy oraz w stacjach zabudowanych na maszynach, główne szyny uziemiające lub główne zaciski uziemiające łączy się z uziomem stacji, o której mowa w ust. 1, poprzedza pomocą przewodu ochronnego oraz wykonuje się dodatkowe połączenie z drugim uziomem sztucznym lub naturalnym.

3. Za uziom naturalny, o którym mowa w ust. 2, można uznać konstrukcję maszyny, konstrukcję przenośnika, metalowe elementy systemu odwadniania, jeżeli zmierzone wartości napięć rażeniowych są niższe od wartości dopuszczalnych.

4. Wymagania dla uziomów i przewodów ochronnych określają właściwe normy.

§ 82. 1. Kierownik ruchu zakładu górniczego lub wyznaczony przez niego kierownik odpowiedniego działu ruchu zakładu górniczego sporządza wykaz stacji elektroenergetycznych, które wyposaża się w środki łączności.

2. W każdej stacji elektroenergetycznej znajduje się:

- 1) schemat ideowy układu elektroenergetycznego stacji;
- 2) instrukcja obsługi stacji;

- 3) wykaz sprzętu ochronnego, niezbędnego do bezpiecznej obsługi stacji wraz z określeniem miejsca jego przechowywania;
- 4) instrukcja udzielania pierwszej pomocy w przypadku porażenia prądem elektrycznym;
- 5) instrukcja przeciwpożarowa;
- 6) wykaz sprzętu przeciwpożarowego będącego na jej wyposażeniu.

§ 83. Przenośniki taśmowe pracujące w ciągu oraz człony konstrukcji przenośników taśmowych, na których są zainstalowane są urządzenia lub przewody elektroenergetyczne, łączy się ze sobą po obu stronach linką lub taśmą stalową o przekroju co najmniej 50 mm² lub w inny sposób, jeżeli istnieje skuteczne przewodzące połączenie tych części poprzez powierzchnie styku.

§ 84. 1. Kable i przewody oponowe:

- 1) układa się w taki sposób, aby nie były narażone na uszkodzenia mechaniczne;
- 2) oznakowuje się na obydwu końcach przez umieszczenie numeru linii i adresu kierunkowego.

2. Przewód oponowy zasilający maszyny i urządzenia, w tym urządzenia pływające o napędzie elektrycznym, układa się w sposób ustalony przez kierownika ruchu zakładu górniczego lub wyznaczoną przez niego osobę dozoru odpowiedniego działu ruchu, w porozumieniu z kierownikiem działu robót górniczych.

3. Niedopuszczalne jest przemieszczanie przewodów oponowych, szaf łączeniowych i sprzęgła, będących pod napięciem.

4. Lokalne przesuwanie przewodów oponowych będących pod napięciem jest dopuszczalne wyłącznie za pomocą sprzętu ochronnego i odpowiednich narzędzi, zabezpieczających pracowników wykonujących tę czynność.

§ 85. Kierownik ruchu zakładu górniczego określa szczegółowe wymagania dotyczące linii napowietrznych znajdujących się na terenie zakładu górniczego.

§ 86. Sieci trakcji przewodowej zakładu górniczego buduje się w sposób zapewniający bezpieczeństwo osób oraz zakładu górniczego.

§ 87. Szczegółowe wymagania w zakresie instalowania, eksploatacji i kontroli maszyn, urządzeń i sieci elektroenergetycznych, a także ochrony przeciwpożarowej, w zakładach wydobywających węgiel brunatny, określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

Rozdział 6

Urządzenia telekomunikacyjne

§ 88. 1. Zakład górniczy wyposaża się w urządzenia i sieci telekomunikacyjne, w celu zapewnienia bezpiecznego wykonywania pracy.

2. Kierownik ruchu zakładu górniczego ustala miejsca i obiekty, które wyposaża się w urządzenia telekomunikacyjne.

3. Urządzenia telekomunikacyjne związane z bezpieczeństwem ruchu zakładu górniczego zasilane są tak, aby w przypadku zaniku napięcia zasilania zapewnić ich pracę przez okres ustalony przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

4. Kierownik ruchu zakładu górniczego ustala wykaz urządzeń, o których mowa w ust. 3.

§ 89. Prace przy urządzeniach telekomunikacyjnych znajdujących się w obiektach elektroenergetycznych odbywają się pod nadzorem pracowników służby energomechanicznej. Do wykonywania tych prac stosuje się przepisy dotyczące bezpieczeństwa pracy przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych.

§ 90. Pomieszczenia, w których znajdują się urządzenia telekomunikacyjne oraz ruchu telekomunikacyjnego, w których jest pełniona całodobowa służba, w szczególności stanowiska dyspozytorskie i stanowiska łącznic telefonicznych, wyposaża się w oświetlenie awaryjne.

§ 91. W obiektach, w których stałe utrzymanie łączności przewodowej nie jest możliwe, stosuje się inne systemy łączności.

§ 92. Układy automatyzacji przeznaczone do centralnego sterowania maszyn i urządzeń zapewniają uruchamianie, zatrzymywanie i bieżącą kontrolę pracy maszyn i urządzeń sterowanych ze stanowiska dyspozytorskiego.

§ 93. W każdym układzie automatyzacji, obok sterowania automatycznego lub zdalnego, zapewnia się sterowanie lokalne.

§ 94. W zakładzie górniczym sporządza się, przechowuje i aktualizuje na bieżąco mapy sieci telekomunikacyjnej w skali 1:2 000 lub 1:5 000.

Rozdział 7

Transport

§ 95. 1. Przenośniki taśmowe wyposaża się w urządzenia:

- 1) do napinania oraz czyszczenia taśmy;
- 2) hamulcowe, zabezpieczające przed samoczynnym ruchem taśmy pod wpływem ciężaru urobku oraz przed zasypaniem przenośnika odbierającego;
- 3) umożliwiające awaryjne zatrzymanie przenośnika;
- 4) służące jako osłony części wirujących i ruchomych, określone szczegółowo w dokumentacji technicznej;
- 5) sygnalizujące (akustyczne lub optyczne), informujące o zamierzonym uruchomieniu przenośnika;
- 6) wyłączające z ruchu przenośnik w przypadku zaistnienia poślizgu taśmy na bębnach napędowych.

2. Przenośnik taśmowy wyposaża się w skuteczne zabezpieczenie przed przypadkowym uruchomieniem.

3. W przypadkach uzasadnionych warunkami technicznymi, przenośniki, które zgodnie z dokumentacją techniczną nie posiadają pełnego wyposażenia, o którym mowa w ust. 1 w pkt 1, 2 i 6, oddaje do ruchu kierownik ruchu zakładu górniczego, pod warunkiem ustalenia dodatkowych wymagań gwarantujących bezpieczeństwo.

§ 96. 1. Wzdłuż tras przenośników taśmowych w miejscach ustalonych przez kierownika ruchu zakładu górniczego lub wyznaczoną przez niego osobę dozoru ruchu zakładu górniczego znajdują się bezpieczne dla osób przejścia przez te przenośniki.

2. Teren wzdłuż przenośników taśmowych utrzymuje się w sposób umożliwiający przejazd lub przejście w celu przeprowadzenia kontroli stanu technicznego przenośnika lub jego naprawy.

3. Przenośniki usytuowane nad stanowiskami pracy lub drogami komunikacyjnymi wyposaża się w zabezpieczenia chroniące przed spadającym urobkiem.

4. Stałe stanowiska obsługi przenośników taśmowych wyposaża się w techniczne środki łączności.

5. W przypadkach uzasadnionych warunkami technicznymi kierownik ruchu zakładu górniczego może odstąpić od wymogu określonego w ust. 4.

§ 97. 1. W rejonie stacji napędowych przenośników taśmowych zapewnia się powierzchnię niezbędną do korzystania z urządzeń dźwigowych podczas montażu lub napraw.

2. W przypadku gdy nie jest możliwe zapewnienie powierzchni, o której mowa w ust. 1, stacje napędowe przenośników taśmowych wyposaża się we własne urządzenia dźwigowe, odpowiadające wymaganiom określonym w przepisach o dozorcze technicznym.

§ 98. 1. Przenośniki taśmowe ustawia się w bezpiecznej odległości od dolnej lub górnej krawędzi poszczególnych skarp.

2. Odległość, o której mowa w ust. 1, określa kierownik ruchu zakładu górniczego.

§ 99. Przenośniki taśmowe eksploatuje się w sposób niestwarzający zagrożenia powodowanego przez wypadający z ich taśm urobek.

§ 100. Transportowanie przenośnikami taśmowymi popiołu odbywa się z zastosowaniem odpowiednich środków zapobiegających pyleniu, po uprzednim jego wygaszeniu i ochłodzeniu do temperatury nie wyższej niż +50 °C.

§ 101. Niedopuszczalne jest:

- 1) zbliżanie się do ruchomych nieosłoniętych części przenośnika taśmowego na odległość mniejszą niż 0,5 m;
- 2) dokonywanie napraw i robót konserwacyjnych przy przenośniku taśmowym podczas jego ruchu, gdy istnieje zagrożenie bezpośredniego zetknięcia się z elementami będącymi w ruchu;
- 3) uruchamianie przenośnika taśmowego bez uprzedniego sygnału ostrzegawczego;
- 4) przebywanie na konstrukcji przenośnika lub na taśmie podczas jego ruchu.

§ 102. Przenośniki taśmowe przesuwa się zgodnie z instrukcją zatwierdzoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 103. Wykorzystywanie przenośników taśmowych do celów innych, niż określone w procesie technologicznym jest dopuszczalne na zasadach określonych w dodatkowej instrukcji zatwierdzonej przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 104. Naprawianie przenośnika jest dopuszczalne, po uprzednim jego zabezpieczeniu przed przypadkowym uruchomieniem, w sposób ustalony przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 105. 1. Koleje znajdujące się na terenie zakładu górniczego eksploatuje się zgodnie z regulaminem transportu szynowego, zatwierdzonym przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Zasady eksploatacji, utrzymania i napraw torów jezdnych maszyn ustala kierownik ruchu zakładu górniczego.

§ 106. Odległość przewodów trakcji elektrycznej będących pod napięciem od maksymalnego zasięgu pracy maszyn nie może być mniejsza niż 5 m.

§ 107. 1. Materiał przeznaczony do zwałowania przewozi się na zwałowiska w składach ciągnionych.

2. Kierownik ruchu zakładu górniczego w uzasadnionych przypadkach może zezwolić na przewożenie materiału na zwałowiska w składach pchanych.

§ 108. 1. Szynowy transport wewnątrzzakładowy przy użyciu lokomotyw wyposaża się w niezbędne zabezpieczenia oraz urządzenia sygnalizacji i łączności.

2. Niedopuszczalne jest równoczesne używanie, na tych samych odcinkach torów, lokomotyw i innych środków transportu szynowego.

§ 109. 1. Niedopuszczalny jest przewóz ręczny wozami w wyrobiskach górniczych o nachyleniu powyżej 4°.

2. Przy przewozie ręcznym w miejscach, w których istnieje możliwość samoczynnego toczenia się wozu w wyrobiskach górniczych o nachyleniu do 4°, odległość między wozami nie może być mniejsza niż 30 m.

§ 110. Transport ręczny po torach przewozu lokomotywowego jest dopuszczalny tylko na podstawie zezwolenia kierownika ruchu zakładu górniczego i na określonych przez niego warunkach.

§ 111. 1. Stacje i pomosty nadawczo-odbiorcze wyposaża się w odcinki torów ułożone poziomo i w linii prostej.

2. Długość odcinków torów poziomych na pomostach dobiera się w sposób zapewniający zmieszczenie zestawu transportowego wozów na tych pomostach i z uwzględnieniem możliwości swobodnej ich obsługi.

§ 112. 1. Górne i pośrednie pomosty załadownicze torów wyposaża się w zapory zabezpieczające wozy przed stoczeniem się.

2. Na torach w wyrobiskach górniczych o nachyleniu powyżej 4° instaluje się łapacze wózków lub inne urządzenia zabezpieczające o podobnym działaniu.

§ 113. Stanowisko maszynisty kołowrotu oraz stanowiska obsługi pomostów nadawczo-odbiorczych wyposaża się w:

- 1) instrukcję określającą dopuszczalną ilość wozów ładownych i pustych, jakie powinny być eksploatowane;
- 2) tablice z obowiązującymi sygnałami informacyjno-ostrzegawczymi.

§ 114. 1. Budowę dróg stałych wewnątrzzakładowych wykonuje się zgodnie z wymaganiami określonymi w dokumentacji zatwierdzonej przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Drogi przeznaczone dla ruchu kołowego w zakładzie górnicznym:

- 1) dostosowuje się do gabarytów i ciężaru pojazdów technologicznych używanych w ruchu zakładu górniczego oraz do natężenia ruchu;
- 2) oznakowuje się odpowiednio;
- 3) dzieli się na drogi stałe i tymczasowe, z określeniem wymagań dotyczących nawierzchni oraz wyodrębnieniem dróg dla pojazdów gąsienicowych.

§ 115. 1. Zasady używania i utrzymywania pojazdów oraz dróg wewnątrzzakładowych określa regulamin ruchu zatwierdzony przez kierownika ruchu zakładu górniczego, uwzględniający odrębne przepisy w tym zakresie.

2. Regulamin ruchu określa w szczególności:

- 1) pojazdy, w kabinach których podczas załadunku nie mogą przebywać ludzie;
- 2) zasady przewozu ludzi pojazdami;
- 3) regulację ruchu dróg publicznych oraz ich oznakowanie zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 116. 1. W przypadku załadunku pojazdów urządzeniami mechanicznymi, pojazdy te mogą być podstawione do miejsc załadunkowych po otrzymaniu sygnału od operatora maszyny lub urządzenia załadowniczego.

2. objaśnienia sygnałów porozumiewawczych obowiązujących podczas załadunku pojazdów umieszcza się w miejscu widocznym dla kierowcy pojazdu.

3. Osprzęt ładujący maszyny lub urządzenia załadownicze nie może być przemieszczany nad kabiną pojazdu.

§ 117. Obsługę techniczną, przeglądy, konserwacje i naprawy pojazdów przeprowadza się wyłącznie w miejscach do tego celu przeznaczonych.

§ 118. Transport linowy pionowy, pochyły i poziomy prowadzi się zgodnie z regulaminem ruchu, zatwierdzonym przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 119. 1. Na początku każdej zmiany roboczej dokonuje się przeglądu przydatności lin oraz mechanizmów transportu linowego.

2. Liny nośne i ciągnące poddaje się badaniom okresowym, co najmniej raz w roku, zgodnie z instrukcją opracowaną na podstawie dokumentacji technicznej i zatwierdzoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 120. Prowadzenie transportu linowego pionowego oraz przy pomocy wiszących kolejek linowych wykonuje się na zasadach określonych przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 121. Jazda osób obsługi i dozoru ruchu wózkami przeznaczonymi do kontroli okresowych, badania lin nośnych, ciągnących i urządzeń kolejek odbywa się na podstawie zezwolenia kierownika ruchu zakładu górniczego i na warunkach określonych w tym zezwoleniu.

§ 122. Pomiędzy stacjami i pomostami zachowuje się łączność oraz ustaloną sygnalizację.

§ 123. Niedopuszczalne jest przebywanie na stacjach oraz przechodzenie po trasie podczas prowadzenia ruchu.

§ 124. 1. Przechodzenie pomiędzy pogłębiarką, koparką lub innym urządzeniem pływającym a barką jest dopuszczalne tylko po pomoście.

2. Na każdej zmianie roboczej pracę wykonuje co najmniej jeden pracownik przeszkolony w zakresie ratownictwa wodnego.

§ 125. 1. Urządzenia pływające oraz dojścia do stanowisk pracy na urządzeniach pływających wyposaża się obustronnie na całej długości w pomosty wyposażone w balustrady z poręczami ochronnymi umieszczonymi na wysokości 1,1 m.

2. Na każdej zmianie roboczej przed rozpoczęciem pracy kontroluje się stan zanurzenia pontonów urządzenia pływającego. Wyniki kontroli wpisuje się do książki kontroli.

§ 126. Urobek na przenośnik pływający podaje się przy użyciu kosza zasypowego.

§ 127. Jednostki pływające napełnia się urobkiem w ilości nieprzekraczającej dopuszczalnej ładowności. Podczas załadunku lub rozładunku jednostki pływające przycumowuje się lub kotwiczy.

Rozdział 8

Odwadnianie

§ 128. 1. Sposób odwadniania wyrobisk odkrywkowych określa dokumentacja techniczna, sporządzona na podstawie warunków hydrologicznych i hydrogeologicznych. Dokumentację tę zatwierdza kierownik ruchu zakładu górniczego.

2. Jeżeli w pobliżu zakładu górniczego znajdują się rzeki, stawy lub inne zbiorniki wodne, a ich wody mogą przedostać się do wyrobisk górniczych, wyrobiska te chroni się w sposób ustalony przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

3. Budowa, eksploatacja oraz efekty pracy urządzeń odwadniających zapewniają bezpieczne wyprzedzenie w stosunku do prowadzonych robót górniczych. Wielkość minimalnego bezpiecznego wyprzedzenia ustala dokumentacja techniczna odwadniania, zatwierdzona przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 129. 1. Odwadnianie wyrobiska górniczego, zwałowiska odpadów wydobywczych i mas ziemnych lub skalnych, zwanego dalej „zwałowiskiem odpadów”, a także składowiska urobku i produktów, zwanego dalej „składowiskiem”, które powstały w związku z prowadzeniem eksploatacji kopalni, obejmuje:

- 1) ujęcie wód wypływających ze skarp i dna wyrobiska górniczego;
- 2) ujęcie wód spływających ze skarp i wypływających spod dolnej krawędzi zbocza zwałów;
- 3) ujęcie wód opadowych w obrębie wyrobiska górniczego, zwałowiska odpadów i składowiska;
- 4) odprowadzanie wód, o których mowa w pkt 1-3, do pompowni i do zbiorników lub cieków na powierzchni.

2. Kierownik ruchu zakładu górniczego zatwierdza lokalizację i konstrukcje zbiorników, osadników oraz rowów odwadniających budowanych na stałych elementach wyrobiska górniczego, zwałowiska odpadów i składowiska, jeżeli nie dokonano tego w dokumentacji technicznej.

3. Niedopuszczalne jest utrzymywanie zbiorników wodnych, niezwiązanych z ruchem zakładu górniczego, na poziomach roboczych wyrobiska górniczego, zwałowiska odpadów i składowiska oraz w odległości od krawędzi wyrobiska wglębnego nie mniejszej, niż ustalona przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 130. Częstotliwość kontroli zwierciadła wody w otworach obserwacyjnych ustala kierownik ruchu zakładu górniczego. Kontrole te przeprowadza się co najmniej raz na sześć miesięcy.

§ 131. W przypadku przewidywanych zmian poziomu zwierciadła wód podziemnych, spowodowanych działalnością górniczą, w systemie odwadniania uwzględnia się prowadzenie obserwacji poziomu tego zwierciadła oraz zmian stosunków wodnych w górotworze, stosownie do postępu robót, nie rzadziej niż co dwa miesiące.

§ 132. 1. Podczas projektowania odwadniania zakładu górniczego określa się przewidywane dopływy wody w m^3/min , wynikające z:

- 1) dokumentacji hydrogeologicznych - w przypadku wód podziemnych;
- 2) obliczeń hydrologicznych - w przypadku wód opadowych.

2. Określenia przewidywanych dopływów wód podziemnych w czynnym zakładzie górniczym dokonuje się na podstawie pomiarów i obserwacji, jeżeli warunki hydrogeologiczne nie ulegają zasadniczym zmianom, a zakład górniczy z okresu ostatnich dwóch lat posiada udokumentowane wyniki przeprowadzonych obserwacji i pomiarów.

3. Dopływy wód opadowych w obrębie zlewni wyrobiska górniczego i zwałowiska odpadów oblicza się na podstawie maksymalnego opadu dobowego o prawdopodobieństwie 10% (opad występujący raz na 10 lat).

§ 133. 1. W zakładach górniczych wydobywających kopaliny inne, niż węgiel brunatny, zaliczonych do:

- 1) pierwszego stopnia zagrożenia wodnego - wydajność pomp zapewnia odprowadzenie w ciągu 36 godzin dobowego dopływu wód podziemnych oraz w ciągu 48 godzin dobowego dopływu wód opadowych, określonych zgodnie z § 132;
- 2) drugiego stopnia zagrożenia wodnego - wydajność pomp zapewnia:
 - a) odprowadzenie w ciągu 24 godzin dobowego dopływu wód podziemnych oraz w ciągu 36 godzin dobowego dopływu wód opadowych, określonych zgodnie z § 132,
 - b) w przypadku możliwości retencjonowania wód na poziomach eksploatacyjnych odprowadzenie dobowego dopływu wód opadowych w ciągu 48 godzin.

2. Pompownie, do których sumaryczny dobowy dopływ wód podziemnych i wód opadowych, określony zgodnie z § 132, przekracza 1 m³/min, wyposaża się w rezerwowe pompy o wydajności nie niższej niż 50 % wydajności pomp, o której mowa w ust. 1 pkt 2.

§ 134. 1. W zakładach górniczych wydobywających węgiel brunatny, zaliczonych do:

- 1) pierwszego stopnia zagrożenia wodnego - wydajność pompowni odprowadzających wody z wyrobisk górniczych zapewnia:
 - a) odprowadzenie dobowych dopływów wód podziemnych w ciągu 24 godzin,
 - b) w przypadku możliwości retencjonowania wód na poziomach eksploatacyjnych, odprowadzenie dobowego dopływu określonego w lit. a, w ciągu 48 godzin,
 - c) odprowadzenie dobowego dopływu wód opadowych w ciągu 36 godzin,
 - d) rezerwę wynoszącą 30% łącznej wydajności pomp;
- 2) drugiego stopnia zagrożenia wodnego - wydajność pompowni odprowadzających wody z wyrobisk górniczych zapewnia:
 - a) odprowadzenie dobowych dopływów wód podziemnych i opadowych w ciągu 24 godzin,
 - b) rezerwę wynoszącą 50 % łącznej wydajności pomp,
 - c) w przypadku możliwości retencjonowania wód na poziomach eksploatacyjnych, odprowadzenia dopływu określonego w lit. a w ciągu 36 godzin;

2. Sposób obliczania dopływu wód określa się zgodnie z § 132.

§ 135. Kierownik ruchu zakładu górniczego ustala, jaka liczba pomp stanowiących rezerwę, o której mowa w § 133 i w § 134, może być w tym samym czasie naprawiana.

§ 136. 1. Pompownie powinny posiadać:

- 1) zbiorniki o pojemności czterogodzinnego przewidywanego dopływu wody, określonego w § 132;
- 2) dwa zestawy rurociągów tłocznych, z których każdy zapewnia bieżące odprowadzenie obliczeniowego dopływu wody do pompowni.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, przy zapewnieniu bezpieczeństwa pracowników oraz bezpieczeństwa i ciągłości ruchu zakładu górniczego, dopuszcza się zmniejszenie pojemności zbiornika do dwugodzinnego przewidywanego dopływu wody oraz posiadanie jednego rurociągu tłoczego.

3. O dopuszczalnym zmniejszeniu pojemności zbiornika do dwugodzinnego przewidywanego dopływu wody oraz posiadaniu jednego rurociągu tłoczego decyduje kierownik ruchu zakładu górniczego, powiadamiając właściwy organ nadzoru górniczego.

§ 137. W przypadkach uzasadnionych warunkami technicznymi, kierownik ruchu zakładu górniczego odstępuje od stosowania odwadniania.

§ 138. 1. W przypadku, gdy studnie pompowe stanowią podstawowy system odwadniania, zapewnia się warunki zasilania w energię elektryczną i odprowadzenia wody eliminujące jednoczesny wymuszony postój takiej liczby studni, która może stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu zakładu górniczego.

2. W studniach pompowych:

- 1) zapewnia się możliwość dokonywania pomiarów poziomu zwierciadła wody;
- 2) odpowiednio zabezpiecza się wyloty studni;
- 3) zapewnia się możliwość dokonywania kontrolnych pomiarów ilości pompowanej wody.

3. Dla zapewnienia ciągłości pracy studni pompowych zakład górniczy posiada niezbędną rezerwę pomp oraz urządzeń do ich wymiany, w ilości ustalonej przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

4. Warunki wykonywania i eksploatacji studni pompowych w wyrobisku górniczym i w rejonach zagrożonych występowaniem zapadlisk lub osuwisk ustala kierownik ruchu zakładu górniczego.

Rozdział 9

Zwałowiska odpadów i składowiska

§ 139. 1. Zwałowisko odpadów lub składowisko lokalizuje się w części wyrobiska górniczego, z której całkowicie wyeksploatowano kopalinę lub poza granicą zasobów przemysłowych, w miejscu niepowodującym pogorszenia warunków późniejszej eksploatacji zasobów złóż.

2. W przypadkach uzasadnionych warunkami terenowymi i techniczno-ekonomicznymi dopuszcza się lokalizowanie tymczasowych zwałowisk odpadów lub składowisk w granicach zasobów przemysłowych złoża.

§ 140. 1. Teren przeznaczony pod zwałowiska odpadów lub składowiska:

- 1) odwadnia się i zabezpiecza się przed dopływem wody, z wyjątkiem wyrobisk stanowiących zbiorniki wodne;
- 2) bada się pod względem wytrzymałości i stateczności podłoża.

2. O potrzebie przeprowadzenia badań, o których mowa w ust. 1 pkt 2, decyduje kierownik ruchu zakładu górniczego.

§ 141. 1. Kształtowanie zwałowisk odpadów lub składowisk prowadzi się zgodnie z dokumentacją techniczną, zatwierdzoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Dokumentacja, o której mowa w ust. 1, zawiera dane dotyczące:

- 1) technologii zwałowania albo składowania;
- 2) kątów generalnych zboczy;
- 3) bezpiecznej odległości od:
 - a) wyrobiska górniczego,
 - b) krawędzi frontów eksploatacyjnych dla zwałowania wewnętrznego,
 - c) cieków i zbiorników wodnych,
 - d) dróg, obiektów budowlanych, linii kolejowych i innych urządzeń;
- 4) wysokości pięter i ich ilości;
- 5) maszyn i urządzeń stosowanych do zwałowania odpadów wydobywczych oraz mas ziemnych lub skalnych, a także składowania urobku i produktów;
- 6) dopuszczalnego kąta nachylenia poprzecznego torów.

3. W przypadkach uzasadnionych warunkami terenowymi lub technicznymi oraz warunkami bezpieczeństwa, a także przeznaczeniem urobionych mas ziemnych lub skalnych, kierownik ruchu zakładu górniczego może odstąpić od sporządzenia dokumentacji, o której mowa w ust. 1.

4. Zwałowiska odpadów lub składowiska kształtuje się, użytkuje i utrzymuje w sposób niepowodujący zagrożenia dla pracowników i osób postronnych, oraz zapobiegający zanieczyszczeniu gleby, wód powierzchniowych i podziemnych.

§ 142. 1. Budowę zwałowisk odpadów zewnętrznych powstałych w związku z prowadzeniem eksploatacji kopalni, a także zwałowisk odpadów wewnętrznych prowadzi się tak, aby masy nadkładowe najbardziej przydatne do rekultywacji były zwałowane jako wierzchowina.

2. Zasady budowy obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych określają przepisy ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865, z 2010 r. Nr 28, poz. 145 oraz z 2011 r. Nr 163, poz. 981).

§ 143. 1. Wierzchowinę zwałowiska i zboczy stałych kształtuje się wraz z postępem robót górniczych, w sposób umożliwiający ich rekultywację.

2. Powierzchnie wierzchowiny zwałowiska i zboczy stałych zabezpiecza się przed erozją.

§ 144. Zwałowanie kopalni palnych wykonuje się w sposób uniemożliwiający ich samozapalenie.

§ 145. W przypadku możliwości odzysku zwałowanych mas nadkładowych lub ich części stosuje się zwałowanie selektywne, o ile jest to ekonomicznie uzasadnione.

§ 146. Podczas wyładunku zwałowanego materiału ze środków transportowych niedopuszczalne jest przebywanie pracowników od strony rozładowywanych środków transportowych.

Rozdział 10

Gospodarka złożami kopalni w procesie ich wydobywania, geologia i miernictwo górnicze

§ 147. 1. Przedsiębiorca prowadzi eksploatację kopaliny z zachowaniem racjonalnej gospodarki zasobami oraz z kompleksowym jej wykorzystaniem.

2. W przypadku złóż wielosuwrowcowych eksploatację prowadzi się w sposób selektywny.

§ 148. Roboty górnicze projektuje się i wykonuje w sposób zapewniający możliwie największe wykorzystanie złoża, przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z zachowania bezpieczeństwa

powszechnego, bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony środowiska, ochrony obiektów budowlanych oraz zapobiegania szkodom.

§ 149. 1. W granicach zasobów bilansowych złoża niedopuszczalne jest lokowanie obiektów w sposób powodujący pogorszenie warunków późniejszej eksploatacji złoża.

2. W przypadkach uzasadnionych warunkami terenowymi i techniczno-ekonomicznymi dopuszcza się tymczasowe lokowanie obiektów w granicach zasobów bilansowych złoża.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, kierownik ruchu zakładu górniczego określa termin likwidacji lub przeniesienia obiektu.

§ 150. 1. Przedsiębiorca zapewnia obsługę geologiczną i mierniczą zakładu górniczego.

2. Służba geologiczna i miernicza zakładu górniczego podlega bezpośrednio kierownikowi ruchu zakładu górniczego lub jego zastępcy.

3. Zakres zadań wykonywanych przez pracowników służby geologicznej i mierniczej ustala kierownik ruchu zakładu górniczego.

§ 151. 1. Dokumentację mierniczo-geologiczną przechowuje się w zakładzie górniczym, w sposób zapewniający jej właściwe zabezpieczenie przed uszkodzeniem i dostępem osób nieupoważnionych.

2. Za zgodą kierownika ruchu zakładu górniczego dokumentacja mierniczo-geologiczna może być przechowywana poza zakładem górniczym, pod warunkiem spełnienia wymagań, o których mowa w ust. 1. O przechowywaniu tej dokumentacji poza zakładem górniczym powiadamia się właściwy organ nadzoru górniczego.

3. Dokumentację mierniczo-geologiczną sporządzoną z zastosowaniem technik informatycznych zabezpiecza się dodatkowo wykonując trwałe kopie zapasowe.

§ 152. 1. Służba geologiczna i miernicza zakładu górniczego prowadzi książkę uwag oraz książkę ewidencji dokumentacji mierniczo-geologicznej.

2. Książka uwag zawiera informacje dotyczące zakładu górniczego, w szczególności:

- 1) prowadzenia robót niezgodnie z warunkami określonymi w koncesji lub w planie ruchu zakładu górniczego;
- 2) uchybień w zakresie racjonalnej gospodarki złożem;
- 3) zauważonych zagrożeń, mających wpływ na bezpieczeństwo ruchu zakładu górniczego;
- 4) stwierdzonych istotnych zmian warunków geologicznych lub hydrogeologicznych.

3. Informację wpisaną do książki uwag niezwłocznie przedkłada się kierownikowi ruchu zakładu górniczego, który w przypadkach określonych w pkt 1-3, wyznacza termin oraz osoby odpowiedzialne za usunięcie zgłoszonych nieprawidłowości.

§ 153. Służba geologiczna zakładu górniczego:

- 1) kontroluje roboty górnicze i wiertnicze wykonywane na potrzeby zakładu górniczego;
- 2) kartuje, profiluje i opróbowywuje roboty górnicze i wiertnicze;
- 3) bada budowę geologiczną górotworu, wykonuje obserwacje i pomiary hydrogeologiczne oraz prowadzi ewidencję ich wyników;
- 4) prowadzi badania strukturalne, mineralogiczne i petrograficzne, niezbędne do określenia zjawisk geologicznych;
- 5) sporządza podstawowe dokumenty dotyczące prac geologicznych i górniczych;
- 6) prowadzi aktualizację treści geologicznej map podstawowych, przeglądowych i specjalnych;
- 7) sporządza operat ewidencyjny zasobów złoża kopaliny;
- 8) dokumentuje przyczyny powstania strat w zasobach złoża;
- 9) bada stosunki wodne w terenie górniczym i jego bezpośrednim sąsiedztwie;
- 10) bada i kontroluje jakość złoża oraz zmienności parametrów jakościowych w procesie wydobywania kopalin;
- 11) kontroluje:
 - a) racjonalne wykorzystanie kopalin,
 - b) zgodność prowadzenia robót górniczych z koncesją, projektem zagospodarowania złoża i planem ruchu zakładu górniczego,
 - c) selektywną eksploatację i zwałowanie złóż wielosuwrowcowych;
- 12) uzupełnia dokumentację mierniczo-geologiczną wynikami badań i pomiarów geologicznych hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich oraz wynikami badań laboratoryjnych;
- 13) prowadzi badania geologiczne wyprzedzające i rozpoznawcze;
- 14) prognozuje i analizuje zagrożenia naturalne.

§ 154. Służba miernicza zakładu górniczego:

- 1) kontroluje zgodność prowadzonych robót górniczych z planem ruchu zakładu górniczego i wymaganiami określonymi w koncesji;
- 2) wykonuje prace geodezyjne związane z budową, rozbudową i ruchem zakładu górniczego, w tym pomiary zdjętego nadkładu i wydobytej kopaliny;

- 3) sporządza i uzupełnia dokumentację mierniczo-geologiczną;
- 4) wyznacza w terenie punkty załamania granicy obszaru górniczego, filary, pasy i półki ochronne oraz kontroluje prowadzenie robót górniczych w ich granicach;
- 5) wykonuje pomiary określające wpływ robót górniczych na powierzchnię terenu górniczego;
- 6) wykonuje pomiary uzupełniające i kontrolne;
- 7) prognozuje i określa deformację powierzchni w granicach terenu górniczego;
- 8) sporządza dokumentację mierniczą dla prowadzenia rekultywacji;
- 9) kontroluje sposób zagospodarowania terenów oraz opracowuje wnioski dotyczące sposobu zagospodarowania lub przekazywania terenów zbędnych;
- 10) sporządza dokumentację mierniczą zjawisk osuwiskowych, występujących w wyrobiskach górniczych i w rejonie zwałowisk.

§ 155. Przed rozpoczęciem robót górniczych w sąsiedztwie granic obszaru górniczego, służba miernicza wyznacza w terenie przebieg tych granic. Punkty załamania granic obszaru górniczego w tym rejonie stabilizuje się w sposób trwały w gruncie.

Rozdział 11

Ochrona środowiska

§ 156. Kierownik ruchu zakładu górniczego podejmuje działania mające na celu zmniejszenie negatywnego wpływu ruchu zakładu górniczego na środowisko.

§ 157. Zasady postępowania z wodami z odwodnienia zakładu górniczego określają przepisy ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.⁸⁾).

§ 158. Sposób postępowania z odpadami wydobywczymi określają przepisy ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych, z wyjątkiem zwałowania odpadów wydobywczych w obrębie wyrobisk górniczych, o którym mowa w rozdziale 9 rozporządzenia.

§ 159. W zakładzie górniczym wykonywanie pomiarów emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego i emisji hałasu do środowiska odbywa się w sposób określony w przepisach ustawy

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 267, poz. 2255, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 21, poz. 125, Nr 64, poz. 427, Nr 75, poz. 493, Nr 88, poz. 587, Nr 147, poz. 1033, Nr 176, poz. 1238, Nr 181, poz. 1286 i Nr 231, poz. 1704, z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 168, poz. 1323 i Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 44, poz. 253, Nr 96, poz. 620 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 32, poz. 159 i Nr 204, poz. 1195.

z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.⁹⁾).

§ 160. Urządzenia odpylające i neutralizujące oraz zabezpieczenia służące do ochrony powietrza atmosferycznego eksploatuje się w sposób określony w instrukcji zatwierdzonej przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 161. 1. Grunty w granicach zakładu górniczego rekultywuje się w przypadku gdy stają się zbędne do prowadzenia ruchu zakładu górniczego.

2. Rekultywację w granicach udokumentowanego złoża poprzedza się dokonaniem obmiaru wyeksploatowanej części tego złoża.

3. Rekultywację gruntów w granicach zakładu górniczego prowadzi się w sposób określony w dokumentacji rekultywacji, zatwierdzonej przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

4. Dokumentację rekultywacji sporządza się w formie opisowej i graficznej, uwzględniając wymagania i wytyczne zawarte w normie określającej ogólne wytyczne projektowania rekultywacji w górnictwie odkrywkowym.

5. W dokumentacji rekultywacji określa się kierunek, zakres, sposób i termin wykonania rekultywacji, w szczególności:

- 1) stan początkowy gruntów wymagających rekultywacji oraz ich docelowe ukształtowanie;
- 2) metody kształtowania rzeźby terenu niekorzystnie przekształconego oraz odtwarzania gleb;
- 3) sposób regulacji stosunków wodnych na gruntach rekultywowanych;
- 4) sposób zabezpieczenia przeciwoerozyjnego rekultywowanych powierzchni;
- 5) obiekty budowlane;
- 6) technologię i środki techniczne służące zapobieganiu powstawania pożarów na terenach rekultywowanych - w przypadku wykorzystywania do rekultywacji odpadów zawierających części palne;
- 7) sposób zabezpieczenia niewykorzystanej części złoża kopaliny, a w przypadku ich występowania, również sąsiednich złóż kopaliny;
- 8) harmonogram realizacji robót rekultywacyjnych .

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 111, poz. 708, Nr 138, poz. 865, Nr 154, poz. 958, Nr 171, poz. 1056 i Nr 199, poz. 1227, Nr 223, poz. 1464 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 19, poz. 100, Nr 20, poz. 106, Nr 79, poz. 666, Nr 130, poz. 1070 i Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 21, poz. 104, Nr 28, poz. 145, Nr 40, poz. 227, Nr 76, poz. 489, Nr 119, poz. 804, Nr 152, poz. 1018 i 1019, Nr 182, poz. 1228, Nr 229, poz. 1498 i Nr 249, poz. 1657 oraz z 2011 r. Nr 32, poz. 159, Nr 63, poz. 322, Nr 94, poz. 551, Nr 99, poz. 569, Nr 122, poz. 695, Nr 152, poz. 897, Nr 178, poz. 1060 i Nr 224, poz. 1341.

6. Przepisów ust. 3-5 nie stosuje się do rekultywacji gruntów w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny na podstawie koncesji udzielonej przez starostę, z wyjątkiem rekultywacji wykonywanej z wykorzystaniem odpadów pochodzących spoza zakładu górniczego.

§ 162. Wypełnianie wyrobisk górniczych i innych terenów w granicach zakładu górniczego, prowadzi się wyłącznie z wykorzystaniem rodzajów odpadów określonych w przepisach wydanych na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.¹⁰⁾).

Rozdział 12

Przypadki, w których przedsiębiorca jest obowiązany posiadać dowód sprawdzenia rozwiązań technicznych przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego

§ 163. 1. W zakładzie górniczym wykonuje się roboty strzałowe doświadczalne na podstawie dokumentacji strzelania. Dokumentację tę opiniuje rzeczoznawca do spraw ruchu zakładu górniczego.

2. Wprowadzenie nowych systemów eksploatacji poprzedza się badaniami rozwiązań technicznych, przeprowadzanymi przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego.

Rozdział 13

Odkrywkowe zakłady górnicze wydobywające kopaliny na podstawie koncesji udzielonej przez starostę lub marszałka województwa

§ 164. Przepisów § 7 ust. 1 pkt 2 i ust. 2, § 8, § 9 ust. 3, § 16, § 20, § 23, § 24 ust. 2, § 29, § 33 ust. 3 pkt 2 i ust. 4, § 38, § 39, § 41 ust. 2, § 43 ust. 4, § 44, § 46 ust. 1 pkt 3 lit. b, § 47 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, § 48, § 128 ust. 3, § 129 ust. 1 i 2, § 132-138, § 140, § 141 ust. 2 pkt 5, § 151, § 153 pkt 4, 6, 10, 11 lit. c, 12 i 13, § 154 pkt 3 i 7 oraz załącznik nr 1 ust. 2 pkt 1 nie stosuje się do odkrywkowych zakładów górniczych wydobywających kopaliny na podstawie koncesji udzielonej przez starostę.

§ 165. Przepisów § 7 ust. 1 pkt 2 i ust. 2, § 8, § 16, § 23, § 24 ust. 2, § 29, § 38 ust. 1, § 39, § 41 ust. 2, § 46 ust. 1 pkt 3 lit. b, § 47 ust. 2, § 136 ust. 1, § 141 ust. 2 pkt 5, § 151 ust. 2, § 153 pkt 4, 10, 11 lit. c, § 154 pkt 7 oraz załącznik nr 1 ust. 2 pkt 1 nie stosuje się do odkrywkowych

¹⁰⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 203, poz. 1351 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 117, poz. 678, Nr 138, poz. 809 i Nr 152, poz. 897.

zakładów górniczych wydobywających kopaliny na podstawie koncesji udzielonej przez marszałka województwa.

Rozdział 17

Przepis końcowy

§ 166. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.¹¹⁾

MINISTER GOSPODARKI

W porozumieniu

MINISTER PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH

MINISTER ŚRODOWISKA

¹¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite (Dz. U. Nr 109, poz. 962 oraz z 2004 r. Nr 24, poz. 212) oraz rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 17 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny podstawowe (Dz. U. Nr 96, poz. 858, z 2004 r. Nr 222, poz. 2255 oraz z 2007 r. Nr 106, poz. 725), które na podstawie art. 224 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981) tracą moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Załączniki do rozporządzenia Ministra
Gospodarki z dnia,
(poz.)

Załącznik nr 1

DOKUMENT BEZPIECZEŃSTWA

1. Dokument bezpieczeństwa stanowi zbiór wewnętrznych regulacji oraz dokumentów umożliwiających ocenę i dokumentowanie ryzyka zawodowego oraz stosowania niezbędnych środków profilaktycznych zmniejszających to ryzyko w zakładzie górniczym.

2. W dokumencie bezpieczeństwa umieszcza się w szczególności:

- 1) strukturę organizacyjną zakładu górniczego;
- 2) opis zagrożeń w zakładzie górniczym;
- 3) osoby odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 4) sposób oceny i dokumentowania ryzyka;
- 5) opis postępowania związanego z bezpiecznym prowadzeniem ruchu zakładu górniczego, w zakresie:
 - a) bieżącego przeprowadzania analiz i badań niezbędnych dla bezpiecznego prowadzenia ruchu zakładu górniczego,
 - b) projektowania, wykonywania, wyposażenia i przekazywania do użytkowania nowych miejsc i stanowisk pracy,
 - c) miejsca i stanowiska pracy które wyposaża się w odpowiedni system akustyczny i optyczny do przekazywania sygnału alarmowego,
 - d) zmiany, rozbudowy i przebudowy miejsc i stanowisk pracy, powodujących zmianę warunków pracy,
 - e) ochrony przed zagrożeniami występującymi w zakładzie górniczym,
 - f) przeglądów maszyn i urządzeń dla utrzymywania ich w stanie sprawności,
 - g) zlecenia i koordynacji prac wykonywanych przez inne podmioty,
 - h) obiegu dokumentów pokontrolnych organów nadzoru zewnętrznego;
- 6) opis postępowania związanego z bezpieczeństwem zatrudnionych w ruchu zakładu górniczego, w zakresie:
 - a) identyfikacji i monitorowania zagrożeń,
 - b) oceny i dokumentowania ryzyka dla miejsc i stanowisk pracy,

- c) miejsca i stanowiska pracy, na których stosuje się odpowiednie środki ochrony indywidualnej (w tym miejsca, które wyposaża się w odpowiedni system akustyczny i optyczny do przekazywania sygnału alarmowego).
 - d) konsultowania i udziału pracowników w sprawach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - e) informowania pracowników o ryzyku i sposobach zapobiegania zagrożeniom,
 - f) zatrudniania pracowników posiadających wymagane kwalifikacje lub potrzebne umiejętności,
 - g) identyfikacji i wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych,
 - h) przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników,
 - i) szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - j) badań przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy;
- 7) opis postępowania w sytuacjach awaryjnych dotyczących:
- a) sposobów ewakuacji i zapewnienia środków ratunkowych,
 - b) organizacji ratownictwa i pierwszej pomocy medycznej,
 - c) zapewnienia łączności, systemów ostrzegawczych i alarmowych;
- 8) sposób aktualizacji dokumentu bezpieczeństwa.

3. Do sporządzania dokumentu bezpieczeństwa wykorzystywane są dokumenty i opracowania, które znajdują się w posiadaniu przedsiębiorcy.

**INSTALOWANIE, EKSPLOATACJA I KONTROLA MASZYN, URZĄDZEŃ I SIECI
ELEKTROENERGETYCZNYCH ORAZ OCHRONA PRZECIWPORAŻENIOWA
W ODKRYWKOWYCH ZAKŁADACH GÓRNICZYCH
WYDOBYWAJĄCYCH WĘGIEL BRUNATNY**

CZĘŚĆ I

Instalowanie, eksploatacja i kontrola maszyn, urządzeń i sieci elektroenergetycznych

1. Określenia

1.1. Maszyny i urządzenia ze względu na charakter pracy dzielą się na:

- 1) stałe — ustawione w osobnych, przeznaczonych dla nich pomieszczeniach o budowie uniemożliwiającej ich przemieszczanie;
- 2) przewożne i przenośne — mające budowę przystosowaną do łatwej częstej zmiany miejsca pracy;
- 3) ruchome — zmieniające swoje położenie podczas pracy. Są to urządzenia wydobywcze, przenośniki lub przesuwne (przestawiane) urządzenia elektroenergetyczne bez własnego, miejscowego uziomu;
- 4) ręczne — są to urządzenia ruchome trzymane podczas pracy w rękach.

1.2. Przez wymienionego w załączniku kierownika działu rozumie się kierownika działu ruchu zakładu górniczego odpowiedzialnego za prowadzenie ruchu urządzeń elektroenergetycznych. W przypadku braku takiego działu ruchu w schemacie organizacyjnym zakładu górniczego jego obowiązki wypełnia kierownik ruchu zakładu górniczego.

2. Instalowanie i eksploatacja maszyn, urządzeń i sieci elektroenergetycznych

2.1. Urządzenia pod względem budowy powinny być dobrane do warunków środowiskowych oraz instalowane tak aby zapewnione było bezpieczeństwo obsługi.

2.1.1. Budowę, przebudowę oraz modernizację sieci elektroenergetycznych prowadzi się wyłącznie na podstawie dokumentacji technicznej zatwierdzonej w obowiązującym trybie.

2.2. Urządzenia elektroenergetyczne.

2.2.1. Urządzenia elektroenergetyczne mogą być ustawione w pomieszczeniach i przestrzeniach ogólnie dostępnych, jeżeli są zabezpieczone przed dotykiem bezpośrednim.

- 2.2.2. Stacje elektroenergetyczne napowietrzne posiadają ogrodzenie zewnętrzne. Wymóg ten nie dotyczy stacji obudowanych i transformatorów z obudowanymi izolatorami oraz stacji słupowych.
- 2.2.3. Rezystancja izolacji instalacji (maszyn i urządzeń oraz kabli i przewodów) jest nie mniejsza niż $500 \Omega/V$ napięcia roboczego.
- 2.2.4. Instalacje oświetlenia stałego są zasilane prądem przemiennym o napięciu do 400/230 V. Oprawy oświetleniowe zainstalowane na maszynach, przenośnikach i innych urządzeniach podlegających drganiom są zaopatrzone w amortyzatory łagodzące wstrząsy oraz być zabezpieczone przed spadnięciem.
- 2.2.5. Szerokość przejścia w stacjach elektroenergetycznych jest nie mniejsza niż 0,8 m.
- 2.2.6. Nowo budowane rozdzielnice posiadają wykonanie łukoochronne, zabezpieczające obsługę przed działaniem łuku powstałego w wyniku zwarcia wewnętrznego. W rozdzielnicach tych należy stosować wyłączniki bezolejowe.
- 2.2.7. Rozdzielnice posiadają aktualne schematy ideowe, podane wartości zabezpieczeń oraz przekrojów kabli i przewodów.
- 2.2.8. Dla każdej stacji prowadzi się książkę, do której pracownicy ruchu elektrycznego wpisują wyniki przeprowadzonych okresowych oględzin, przeglądów, kontroli, wszystkie dokonane czynności łączeniowe oraz opisy prac wykonanych w stacji. W stacjach ze stałą obsługą prowadzi się dziennik, w którym odnotowuje się wskazania przyrządów pomiarowych według wzoru ustalonego przez kierownika działu.
- 2.3. Kable i przewody.
- 2.3.1. Przewody oponowe nie mogą być narażone na uszkodzenia mechaniczne. W szczególności niedopuszczalne jest:
- przejeżdżanie przez przewody oponowe,
 - układanie przewodów oponowych w sposób nieuporządkowany, tworząc pętle, zagięcia i łuki o mniejszych niż dopuszczalne dla danego przewodu promienie gięcia,
 - przekraczanie dopuszczalnych sił rozciągających.
- 2.3.2. Przewody oponowe można układać i zasypywać w ziemi zgodnie z normą w zakresie układania kabli w ziemi tylko wtedy, gdy według specyfikacji producenta są do tego przystosowane.
- 2.3.3. W miejscach skrzyżowań przewodów oponowych z trasami komunikacyjnymi przewody te prowadzi się na specjalnych konstrukcjach wsporczych lub odpowiednio wykonanych i zabezpieczonych przed uszkodzeniem przepustach.

- 2.3.4. Przewody ochronne oraz żyły ochronne przewodów oponowych są przynajmniej raz w roku kontrolowane pod względem ich ciągłości.
- 2.3.5. Łączenie i naprawy przewodów i kabli mogą być wykonywane według zasad ujętych w instrukcji zatwierdzonej przez kierownika działu. Sprzęgła i szafy łączeniowe są trwale oznakowane tablicami ostrzegawczymi.
- 2.3.6. Kabli i przewodów tworzących sieć prądu przemiennego nie prowadzi się wspólnie z kablami zasilającymi urządzenia przewodowej trakcji elektrycznej oraz kablami stanowiącymi linie spawalnicze.
- 2.3.7. Łączenie lub rozłączanie sprzęgników w obwodach instalacji elektrycznych pod napięciem jest niedopuszczalne.
- 2.3.8. Przewody, które mogą stale być zanurzone w wodzie, zasilające urządzenia, są do tego przystosowane. Przystosowanie to jest wykazane odpowiednim atestem.

3. Kontrole maszyn, urządzeń i sieci elektroenergetycznych

- 3.1. Maszyny, urządzenia i sieci podlegają okresowym kontrolom według zasad i w terminach ustalonych w instrukcji szczegółowej, zatwierdzonej przez kierownika działu, opracowanej w oparciu o dokumentacje techniczne eksploatowanych maszyn i urządzeń. Kierownik działu powinien ustalić liczbę i wzór książek kontrolnych oraz zakres dokonywania zapisów pokontrolnych.
- 3.2. Urządzenia elektroenergetyczne po każdorazowym ich zabudowaniu i zmianie sposobu zasilania są odbierane przez wyznaczoną osobę dozoru ruchu elektrycznego ze szczególnym uwzględnieniem doboru i nastawienia zabezpieczeń.
- 3.3. Pomiarów rezystancji izolacji instalacji elektroenergetycznych dokonuje się:
- 1) przed oddaniem do ruchu nowego urządzenia lub sieci i po naprawie;
 - 2) nie rzadziej niż co 5 lat, na eksploatowanych na otwartym powietrzu lub w pozostałych pomieszczeniach.
- 3.4. Urządzenia wyposażone w samoczynną kontrolę stanu izolacji nie wymagają okresowych pomiarów stanu izolacji.
- 3.5. Pomiary rezystancji uziemień prowadzi się:
- 1) przed oddaniem do ruchu nowego urządzenia lub sieci;
 - 2) nie rzadziej niż co 5 lat oraz po zmianie warunków powodujących wzrost prądów uziomowych.

- 3.6. Sprawdzenia wartości nastawionych zabezpieczeń dokonuje się nie rzadziej niż co 5 lat, a sprawdzenia funkcjonalności zabezpieczeń nie wyposażonych w układ samokontroli - nie rzadziej niż co 12 miesięcy.

CZEŚĆ II

Ochrona przeciwporażeniowa w urządzeniach elektroenergetycznych

1. Ochrona przeciwporażeniowa w urządzeniach o napięciu znamionowym do 1 kV

- a. Konstrukcję stalową stacji napędowych przenośników łączy się z uziemioną konstrukcją przewoźnych bądź przesuwanych, umieszczonych poza przenośnikiem, stacji zasilających te przenośniki. Połączenia wykonuje się co najmniej w dwóch miejscach za pomocą płaskowników lub linek stalowych o przekroju nie mniejszym niż 100 mm^2 . Zamiast jednego z tych dwóch połączeń dopuszcza się wykorzystanie żył ochronnych w przewodzie lub kablu zasilającym, o ile łączny przekrój żył ochronnych jest nie mniejszy niż 25 mm^2 .
- b. Metalowych obudów (części przewodzących dostępnych) urządzeń elektroenergetycznych zainstalowanych na maszynach górniczych i przenośnikach można nie łączyć oddzielnym przewodem ochronnym z metalowymi częściami konstrukcyjnymi maszyn górniczych i przenośników, jeżeli istnieje skuteczne przewodzące połączenie tych części poprzez powierzchnie styku. Wystarczającym jest połączenie śrubowe zabezpieczone przed samopoluzowaniem.
- c. Jeżeli na ruchomych częściach maszyn górniczych niespełniających funkcji przewodu ochronnego są ułożone kable lub przewody nieekranowane, części te chroni się przed dotykiem pośrednim. Ochronę wykonuje się przez połączenie tych części z przewodem ochronnym sieci zasilającej.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zamieszczonego w art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981), zwanej dalej „ustawą”. Na mocy powołanego przepisu minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw pracy, spraw wewnętrznych oraz środowiska został upoważniony do określenia szczegółowych wymagań dotyczące prowadzenia ruchu poszczególnych rodzajów zakładów górniczych, w zakresie:

- 1) bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym oceniania i dokumentowania ryzyka zawodowego oraz stosowania niezbędnych rozwiązań zmniejszających to ryzyko;
- 2) bezpieczeństwa pożarowego;
- 3) gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania;
- 4) przygotowania wydobytych kopalin do sprzedaży;
- 5) ochrony środowiska;
- 6) podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego;
- 7) przypadków, w których przedsiębiorca jest obowiązany posiadać dowód sprawdzenia rozwiązań technicznych przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego.

Projekt rozporządzenia wypełnia upoważnienie w zakresie szczegółowych wymagań prowadzenia ruchu odkrywkowych zakładów górniczych.

Podczas opracowania projektu rozporządzenia kierowano się potrzebą zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa powszechnego, bezpieczeństwa pożarowego, bezpieczeństwa i higieny pracy, prawidłowego prowadzenia ruchu zakładu górniczego, zapobiegania zagrożeniom występującym w ruchu zakładu górniczego, a także uwzględniając konieczność stosowania przez przedsiębiorców aktualnych osiągnięć nauki i techniki, zwłaszcza w zakresie górnictwa, uproszczenia wymagań dla przedsiębiorców prowadzących działalność na podstawie koncesji udzielonej przez starostę i marszałka województwa oraz racjonalnego wykorzystania złoża kopaliny.

Ze względu na wchodzącą w życie od 1 stycznia 2012 r. ustawę, koniecznym było opracowanie aktu wykonawczego dotyczącego prowadzenia ruchu odkrywkowych zakładów górniczych. W ustawie, zrezygnowano z podziału kopalin na podstawowe i pospolite. Konsekwencją nowego uregulowania było opracowanie jednego projektu rozporządzenia dla wszystkich zakładów górniczych, a nie jak dotychczas dwóch rozporządzeń dla zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe i pospolite. W związku z tym, projektowany akt zastąpi rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy,

prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny pospolite (Dz. U. Nr 109, poz. 962 oraz z 2004 r. Nr 24, poz. 212) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny podstawowe (Dz. U. Nr 96, poz. 858, z 2004 r. Nr 222, poz. 2255 oraz z 2007 r. Nr 106, poz. 725)

W projekcie rozporządzenia zrezygnowano z ujmowania zagadnień dotyczących robót strażowych w odkrywkowych zakładach górniczych. Zaproponowano, by zostały one ujęte w nowym rozporządzeniu w sprawie szczegółowych zasad przechowywania i używania w zakładach górniczych środków strażowych i sprzętu strażowego. Wpłyne to na zwiększoną przejrzystość przepisów związanych z szeroko pojętą tematyką robót strażowych.

W projektowanym rozporządzeniu usunięto przepis dotyczący zasad pracy podmiotu, który przystępuje do wykonywania prac w ruchu zakładu górniczego z uwagi na ujęcie tego zagadnienia w projekcie ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Usunięto również bariery utrudniające wykonywanie działalności regulowanej ustawą, w tym szczególnie poprzez:

- 1) zniesienie obowiązku posiadania map górniczych przez wszystkie osoby kierownictwa i dozoru ruchu specjalności górniczej, z równoczesnym zapewnieniem dostępu do nich w zakładzie górniczym;
- 2) dopuszczenie do lokalizacji zwałowisk tymczasowych w granicach przemysłowych zasobów złoża;
- 3) preredagowanie § 139 - 142 tak, by zgodnie z wyrokami Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości umożliwić zwałowanie mas ziemnych lub skalnych, powstałych w związku z prowadzeniem eksploatacji kopaliny (nadkładu i skał płonnych), bez ich zaliczania do odpadów;
- 4) rezygnację z regulowania zasad odwadniania odkrywek wyrobiskami podziemnymi, z równoczesnym odesłaniem do przepisów rozporządzenia dotyczącego podziemnych zakładów górniczych;
- 5) rezygnację z obowiązku prowadzenia okresowych analiz gospodarki złożem;
- 6) zastąpienie obowiązku powoływania zespołów do rozpoznawania i zapobiegania zagrożeniom naturalnym obowiązkiem ich powoływania tylko w przypadku występowania takich zagrożeń.

Zmieniono dotychczasową kolejność rozdziałów, co przyczyni się to do lepszej przejrzystości przepisów.

Istotne przepisy zawarte w kolejnych rozdziałach.

I. W rozdziale pierwszym „Przepisy ogólne” przedstawiono m.in. zakres obowiązywania rozporządzenia.

II. W rozdziale drugim „Bezpieczeństwo i higieny pracy, oraz bezpieczeństwo pożarowe” uregulowano zasady prowadzenia ruchu odkrywkowego zakładu górniczego w przypadku, gdy kierownik ruchu zakładu górniczego musi wykonywać obowiązki osobiście (§ 7). W przypadkach uzasadnionych warunkami technicznymi i terenowymi dano kierownikowi ruchu zakładu górniczego możliwość rezygnacji ze zorganizowania służby dyspozytorskiej ruchu.

Uzależniono zatrudnienie osób w kierownictwie i dozorcze ruchu zakładu górniczego, których zakres czynności obejmuje sprawy techniki strzałowej od ukończenia przez te osoby specjalistycznego przeszkolenia, powtarzanego, co pięć lat (§ 9 ust. 3) z uwagi na duży postęp techniczny w sposobie prowadzenia robót strzałowych.

W § 21 zawarto przepis dotyczący zasad zawiadamiania przez kierownika ruchu zakładu górniczego właściwy organ nadzoru górniczego o każdym wypadku śmiertelnym, ciężkim lub zbiorowym, zgonie naturalnym, jak również o związanych z ruchem zakładu górniczego niebezpiecznych zdarzeniach, stwarzających zagrożenie życia, zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa powszechnego (§ 21), w związku z zawartą w art. 119 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze delegacją do określenia tych spraw w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 120 ust. tej ustawy.

Doprecyzowano obecnie obowiązujące przepisy, poprzez uporządkowanie regulacji dotyczących określania warunków stateczności i parametrów skarp i zboczy (§ 30).

Scedowano obowiązek powiadomienia o znalezisku właściwego organu na przedsiębiorcę, który jako osoba prawna jest upoważniony do występowania na zewnątrz (§ 31).

W § 32 ujednolicono wymagania dotyczące sporządzania projektu technicznego, dla poszczególnych rodzajów prowadzonej eksploatacji. W ust. 3 nałożono obowiązek posiadania mapy w skali nie mniejszej niż 1:2000.

Zagadnienia dotyczące eksploatacji złóż torfów leczniczych ujęto w rozdziale „Bezpieczeństwo i higiena pracy oraz bezpieczeństwo pożarowe” z uwagi na podobieństwo prowadzenia eksploatacji do innych rodzajów eksploatacji odkrywkowej (§ 37).

Rozdział drugi zawiera także wymagania w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz sprawy związane z organizacją służby przeciwpożarowej.

W § 45 określono wymagania w zakresie zabezpieczenia ruchu zakładu górniczego w okresie zimowym.

III. W rozdziale trzecim „Zagrożenia” określono obowiązki prowadzenia bieżącego rozpoznawania warunków geologiczno-górnich i określania rejonów, w których mogą wystąpić zjawiska osuwiskowe oraz ich dokumentowania na mapach wyrobisk górniczych (§ 47). Określono również sytuacje w których tworzy się stacje geofizyki ogólnej (§ 48 pkt 1) oraz określono wartość energii dla której lokalizuje się i nanosi na mapy zaistniałe wstrząsy. W rozdziale określono także czynności, które należy przeprowadzić w częściach złoża zaliczonych do II stopnia zagrożenia osuwiskowego oraz sposób ich oznaczenia na mapie dokumentacyjnej osuwisk.

IV. W rozdziale czwartym zawarto przepisy dotyczące maszyn, urządzeń i obiektów budowlanych. „Przepisy ogólne” i „Roboty górnicze” dotychczas umieszczone w osobnych rozdziałach zgrupowano w nowym rozdziale „Maszyny, urządzenia i instalacje techniczne oraz obiekty i obiekty budowlane zakładu górniczego”.

V. W rozdziale piątym „Maszyny, urządzenia i instalacje elektroenergetyczne” określono sposób zabezpieczenia zakładu górniczego w dostawy energii elektrycznej. W rozdziale umieszczono ponadto regulacje w zakresie stacji elektroenergetycznych (§ 81), kabli i przewodów oponowych (§ 84) oraz sieci trakcji przewodowej (§ 86).

VI. W rozdziale szóstym „Urządzenia telekomunikacyjne” określono wymagania dla urządzeń telekomunikacyjnych zakładu górniczego.

VII. W rozdziale siódmym „Transport” sprecyzowano sposób użytkowania i oddawania do użytku oraz wyposażania (§ 95) przenośników taśmowych oraz urządzeń służących do transportu.

VIII. W rozdziale ósmym „Odwadnianie” wprowadzono zasady odwadniania dla zakładów górniczych wydobywających kopaliny inne niż węgiel brunatny zaliczonych do pierwszego i drugiego stopnia zagrożenia wodnego (§ 133).

IX. W rozdziale dziewiątym „Zwałowiska odpadów i składowiska” określono wymagania jakie muszą zostać spełnione w sytuacji prowadzenia zwałowania odpadów wydobywczych oraz mas ziemnych lub skalnych. W § 141 sprecyzowano zawartość dokumentacji zwałowisk odpadów.

X. W rozdziale dziesiątym „Gospodarka złożami kopalin w procesie ich wydobywania, geologia i miernictwo górnicze” uregulowano kwestie związane z racjonalną gospodarką zasobami, określono i uściślono obowiązek dotyczący zabezpieczenia i przechowywania dokumentacji mierniczo-geologicznej (§ 151).

Zobowiązano przedsiębiorcę do zapewnienia i kontrolowania parametrów jakościowych sprzedawanej kopaliny.

XI. Dodano nowy rozdział „Ochrona środowiska”, w którym umieszczono zagadnienia ochrony środowiska i rekultywacji, dostosowując przepisy projektu rozporządzenia do przepisów w zakresie ochrony środowiska.

XII. W rozdziale dwunastym określono „Przypadki, w których przedsiębiorca jest obowiązany posiadać dowód sprawdzenia rozwiązań technicznych przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego”.

XIII. Rozdział trzynasty zawiera przepisy zwalniające zakłady górnicze prowadzące działalność na postawie:

- 1) warunków określonych w art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze,
- 2) warunków określonych w art. 22 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze

- ze stosowania wybranych przepisów, z uwagi na proste technologie eksploatacji i niski poziom występujących zagrożeń (§ 164 i § 165).

Załącznik nr 1 zawiera szczegółowe wymagania dotyczące sporządzania dokumentu bezpieczeństwa.

Załącznik nr 2 zawiera szczegółowe wymagania dotyczące instalowania, eksploatacji i kontroli maszyn, urządzeń i sieci elektroenergetycznych oraz ochronę przeciwpożarową w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających węgiel brunatny. W załączniku 2 pozostawiono jedynie te przepisy, które są wymaganiami specyficznymi w odkrywkowych zakładach górniczych. Wykreślono wszystkie zapisy powielone z norm oraz innych aktów wykonawczych.

Rozporządzenie zawiera przepisy techniczne, zatem niezbędnym będzie jego notyfikowanie Komisji Europejskiej, zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597), które wdraża dyrektywę 98/34/WE z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w zakresie norm i przepisów technicznych (Dz. Urz. WE L 204 z 21.07.1998, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 20, str. 337).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), projekt rozporządzenia zostanie umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej z chwilą przekazania do uzgodnień z członkami Rady Ministrów.

CENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowany akt normatywny.

Przepisy zawarte w projekcie rozporządzenia oddziałują, stosownie do brzmienia § 1 aktu normatywnego, w szczególności na:

przedsiębiorców prowadzących zakłady górnicze wydobywające kopaliny metodą odkrywkową;
pracowników zatrudnionych w ww. zakładach górniczych.

2. Konsultacje społeczne.

Projekt zostanie rozesłany do:

A. Związków zawodowych, stowarzyszeń górniczych, organów administracji:

- 1) reprezentatywnych organizacji związkowych oraz reprezentatywnych organizacji pracodawców w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), tj. do:
 - a) Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” — w tym do Komisji Krajowej, Sekretariatu Górnictwa i Energetyki oraz Sekcji Krajowej Geologiczno-Wiertniczej,
 - b) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, w tym do zrzeszonych w tym podmiocie górniczych struktur związkowych: Związku Zawodowego Górników w Polsce, Związku Zawodowego Ratowników Górniczych w Polsce, Porozumienia Związków Zawodowych Górnictwa, Związku Zawodowego Pracowników Zakładów Przeróbki Mechanicznej Węgla w Polsce „Przeróbka”, Związku Zawodowego Jedności Górniczej, Federacji Związków Zawodowych Górnictwa Węgla Brunatnego,
 - c) Forum Związków Zawodowych, w tym do zrzeszonej w tym podmiocie górniczej struktury związkowej: Porozumienia Związków Zawodowych „KADRA”,
 - d) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
 - e) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”,
 - f) Business Centre Club — Związku Pracodawców,
 - g) Związku Rzemiosła Polskiego,
 - h) Konfederacja Pracodawców Polskich;
- 2) Komisji Krajowej Wolnego Związku Zawodowego „Sierpień 80”;
- 3) Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność 80”;
- 4) Związku Zawodowego „Kontra”;

- 5) Marszałków Województw;
- 6) Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce;
- 7) Forum Przemysłu Wydobywczego;
- 8) Porozumienia Pracodawców Przemysłu Wydobywczego (Związku Pracodawców Górnictwa Węgla Kamiennego);
- 9) Związku Pracodawców Porozumienie Producentów Węgla Brunatnego;
- 10) Polskiego Związku Producentów Kruszyw;
- 11) Stowarzyszenia Kopalń Odkrywkowych;
- 12) Stowarzyszenia Producentów Cementu;
- 13) Regionalnego Stowarzyszenia Przedsiębiorców Wydobywających Kopaliny Pospolite;
- 14) Stowarzyszenia Kierowników Ruchu Zakładów Górniczych;
- 15) Krajowego Związku Pracodawców Branży Geologicznej.

B. Jednostek naukowo-badawczych:

- 1) Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie;
- 2) Politechniki Śląskiej;
- 3) Politechniki Wrocławskiej;
- 4) Uniwersytetu Śląskiego — Wydziału Nauk o Ziemi;
- 5) Głównego Instytutu Górnictwa;
- 6) Polskiej Akademii Nauk — Instytutu Geofizyki oraz Instytutu Mechaniki Górotworu;
- 7) Centralnego Instytutu Ochrony Pracy — Państwowego Instytutu Badawczego;
- 8) Państwowego Instytutu Geologicznego — Państwowego Instytutu Badawczego;
- 9) Instytutu Techniki Górniczej KOMAG;
- 10) Instytutu Technik Innowacyjnych EMAG;
- 11) „Poltegor-Instytut” Instytutu Górnictwa Odkrywkowego;
- 12) Instytutu Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego;

- 13) podmiotów zawodowo trudniących się wykonywaniem czynności w zakresie ratownictwa górniczego oraz innych jednostek ratownictwa górniczego: Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego S.A. w Bytomiu, Jednostki Ratownictwa Górniczo-Hutniczego w Lubinie, Ratowniczej Stacji Górnictwa Otworowego w Krakowie (Oddziału Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A.) oraz Jednostki Ratownictwa Górniczego sp. z o.o. w Tarnobrzegu;
- 14) Urząd Dozoru Technicznego.

C. Izb, innych stowarzyszeń:

- 1) Krajowej Izby Gospodarczej;
- 2) Górniczej Izby Przemysłowo-Handlowej;
- 3) Zarządu Głównego Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa;
- 4) Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego;
- 5) Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP;
- 6) Polskiego Towarzystwa Geologicznego;
- 7) Naczelnej Organizacji Technicznej;
- 8) Bractwa Gwarków Związku Górnośląskiego;
- 9) Polskiej Izby Gospodarczej „Ekorozwój”;
- 10) Forum Odbiorców Energii Elektrycznej i Gazu.

Ponadto, stosownie do art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 90, poz. 759), projekt zostanie skierowany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na bezpieczeństwo powszechne.

Projektowana regulacja będzie miała pozytywny wpływ na bezpieczeństwo powszechne. Przepisy projektowanego rozporządzenia utrzymują ustalony wysoki poziom bezpieczeństwa prac w odkrywkowych zakładach górniczych.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja będzie miała wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, poprzez zniesienie niektórych ograniczeń związanych z prowadzeniem ruchu zakładu górniczego (np. zniesienie obowiązku informowania dyrektora okręgowego urzędu górniczego o zastosowaniu w zakładzie górniczym po raz pierwszy określonych urządzeń).

W projekcie rozporządzenia usunięto bariery utrudniające wykonywanie działalności regulowanej ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze, w tym szczególnie poprzez:

- 1) zniesienie obowiązku posiadania map górniczych przez wszystkie osoby kierownictwa i dozoru ruchu specjalności górniczej, z równoczesnym zapewnieniem dostępu do nich w zakładzie górniczym;
- 2) dopuszczenie do lokalizacji zwałowisk tymczasowych w granicach przemysłowych zasobów złoża;
- 3) rezygnację z obowiązku prowadzenia okresowych analiz gospodarki złożem;
- 4) zastąpienie obowiązku powoływania zespołów do rozpoznawania i zapobiegania zagrożeniom naturalnym obowiązkiem ich powoływania tylko w przypadku występowania takich zagrożeń.

Wprowadzone obowiązki takie jak np. posiadanie map sytuacyjnych (§ 32 ust. 3) w nieznacznym stopniu wpłynę na wzrost kosztów prowadzonej działalności.

W konkluzji należy stwierdzić, że projektowana regulacja będzie miała pozytywny wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Skutki finansowe związane z wejściem w życie projektowanego aktu.

Projektowana regulacja nie wymaga pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania.

WSTĘPNA OPINIA O ZGODNOŚCI PROJEKTU Z PRAWEM UNII EUROPEJSKIEJ

Na podstawie § 10 ust. 7 uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. — Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.) przedstawia się następującą opinię.

Analiza projektu rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie ruchu odkrywkowych zakładów górniczych, wykazuje jego zgodność z prawem Unii Europejskiej, w szczególności z dyrektywą Rady 92/104/EWG z dnia 3 grudnia 1992 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie poprawy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników w odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego (dwunasta dyrektywa w znaczeniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. L 404 z 31.12.1992, str. 10).

Jednocześnie należy podkreślić, że postanowienia wskazanej wyżej dyrektywy są w znacznym stopniu transponowane także do przepisów ogólnych takich jak np. ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.), rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650, z późn. zm.). Dotyczy to przede wszystkim zagadnień związanych z profilaktyką ochrony zdrowia, konsultacjami w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, urządzeniami higieniczno-sanitarnymi, szkoleniami w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. W tym ostatnim wypadku zastosowanie znajdują też przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 180, poz. 1860, z późn. zm.).